

บทที่ 2

เอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัด เชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด หลักการ เอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษา
2. การประกันคุณภาพภายใน
3. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนสันทรายวิทยาคม
4. การประเมินคุณภาพภายนอก
5. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การประกันคุณภาพการศึกษา

ความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน ว่าหมายถึง การประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากร ของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ส่วน การประกันคุณภาพภายนอก หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 15) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ว่า หมายถึง การบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ

ประชาชน และสังคมโดยรวมว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ

สำหรับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546, หน้า 55) ให้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ว่า คือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางจัดการศึกษตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีความสามารถ (คนเก่ง) และมีความสุข มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการบริหารจัดการรวมทั้งการทำงานที่เน้นคุณภาพ เป็นการทำงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นระบบครบวงจร (PDCA) ได้แก่ (1) วางแผนปฏิบัติงาน (P) (2) ดำเนินการตามแผน (D) (3) ตรวจสอบประเมินผล (C) (4) นำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A) โดยสถานศึกษาจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน แล้วรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทุกปี และได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อชี้จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาให้สถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (อ้างใน วารินทร์ สิ้นสูงสุด, 2542, หน้า 8) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ว่าหมายถึง การให้ความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนเอกชนมีแนวทางจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษารัฐ และโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของผู้เรียนแต่ละคน และทุกคน

ในขณะที่ สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2546, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีหลักการดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจ และความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาของทุกฝ่าย ทั้งผู้ให้ และผู้รับบริการ
3. ความร่วมมือทางวิชาการขององค์กร บุคลากรในพื้นที่
4. การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงาน ทุกระดับ ทุกขั้นตอน

5. การดำเนินงานสามารถติดตามตรวจสอบได้

6. การรายงานสู่สาธารณชน และผู้เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ได้มีนักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายและกรอบแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้หลากหลาย อาทิเช่น วิจิตร ศรีสอาน (อ้างในสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2544, หน้า 66) ได้บรรยายพิเศษเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาว่า การประกันคุณภาพหรือที่เรียกว่า Q.A. (Quality Assurance) ซึ่งปัจจุบันก็กลายเป็นการใช้กันอย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นทางด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม การศึกษา จนกลายเป็นคำกลาง และเกิดความเข้าใจผิด เช่น สถานศึกษาต้องสิ้นเปลืองงบประมาณเพื่อจัดทำระบบ ISO ซึ่งมีแนวความคิดว่า ถ้ามีป้าย ISO อยู่หน้าสถานศึกษาแล้วนี่คือการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นเมื่อมาถึงจุดหนึ่งก็เห็นว่าการทำ Q.A. ในเรื่องการศึกษาน่าจะต้องมีระบบและวิธีการเฉพาะ หลักการแรกก็คือ ไม่ว่าจะใช้วิธีใดจะต้องใช้เพื่อพัฒนาการศึกษา ไม่นำไปใช้เพื่อการลงโทษ เมื่อใดที่นำไปใช้ในการลงโทษแล้ว เมื่อนั้นจะเกิดการต่อต้านเบียดเบียน และผลที่ได้จะไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร ในการนำเอา Q.A. มาใช้นั้นเข้าใจว่ามีจุดมุ่งหมายของคำว่า Development หรือ KIZEN ของประเทศญี่ปุ่น ดังนั้นการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้อย่างไรหากไม่ทำการประกันคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาไม่ใช่จะต้องจัดการศึกษาเพื่อ Q.A. เท่านั้นแต่การศึกษา มีความหลากหลาย และไม่จำเป็นเสมอไปว่า ความหลากหลายจะทำให้มีมาตรฐานคุณภาพไม่ได้ และการทำวิธีเดียวกันก็ไม่ได้หมายความว่านั่นคือ วิธีที่ทำให้ได้มาตรฐานคุณภาพการศึกษา หลักการที่สอง จะต้องสะท้อนให้เห็นคุณภาพการจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานได้จริง คำว่า “ได้จริง” ทุกคนใช้ประโยชน์ได้ เชื่อถือได้ ในวาระเดียวกัน ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (อ้างในสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2544 , หน้า 124) กล่าวว่า เมื่อกล่าวถึงเรื่องของ “คุณภาพ” คุณภาพไม่ใช่กระบวนการหรือขั้นตอนสุดท้าย บางคนกล่าวถึงเรื่อง การประกันคุณภาพ บางคนกล่าวถึงเรื่อง การติดตามและประเมินผล แล้วไปดูในเรื่องของผลผลิต เสมือนหนึ่งว่า เป็นกระบวนการขั้นสุดท้าย แต่ไม่ใช่ เพราะวิวัฒนาการของสังคมและวัฒนธรรมกับเรื่องของคุณภาพของคนในอดีตกาลก่อนที่จะมีระบบโรงเรียนนั้น จะพบว่า คุณภาพสามารถเกิดขึ้นได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเรียกว่า การศึกษา ซึ่งกระบวนการนี้สามารถจะดูแลและควบคุมได้ เนื่องจากมีผู้ที่เกี่ยวข้องจำกัด คือจำนวนผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจะมีการฝึกทักษะหรือศึกษากับบุคคล ต่อบุคคล และไม่มีข้อกำหนดที่เป็นเงื่อนไขเวลา ดังนั้นในอดีตกาลจึงไม่มีคำว่า “คุณวุฒิ หรือ ไบรรับรองคุณวุฒิ” จะมีเรื่องของ “คุณภาพ” แต่จะสอดคล้องกัน ก็คือ “หากท่านต้องการมีคุณวุฒิ หรือ ไบรรับรองคุณวุฒิ ท่านจะต้องมีคุณภาพก่อน”

ส่วนจาร์ส นองมาก (2544, หน้า 2) กล่าวถึงความหมายของการประกันคุณภาพ การศึกษาว่า เป็นกระบวนการที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้มีความมั่นใจว่า ถ้าทำตามกระบวนการที่กำหนดนี้แล้ว การศึกษาก็จะมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ

สำหรับสมศักดิ์ สินธุระเวชย์ (2542, หน้า 150) กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นกระบวนการที่จะผลักดันให้ปัจจัยต่าง ๆ มีคุณภาพ และนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง ขณะที่อุทุมพร จามรมาน (2544, หน้า 1) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพ การศึกษาไว้ว่าเป็นการให้หลักฐาน ข้อมูล แก่ประชาชนว่าบุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็ม ความสามารถเพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียน และสาธารณชนมั่นใจว่านักเรียนน่าจะมีคุณภาพตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร และมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

จากความหมายและคำจำกัดความดังกล่าวมาข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพ การศึกษาหมายถึง การสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนดไว้ และถือว่าการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของ การบริหารการศึกษา มีดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นหน้าที่ที่บุคลากรในสถานศึกษา และ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาต้องช่วยกันดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ โดยมีการรายงานผลให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปี และที่สำคัญต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอีกทางหนึ่งด้วย

หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ (2544, หน้า 9) ได้กล่าวถึงมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 6 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุก ระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำ ไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับ การประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพ การศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และ ทำการประเมินผลของการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึง ความมุ่งหมายและหลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้ง

ในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 15) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้ว่า ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอกแต่ก็ยังถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพราะดำเนินการ โดยหน่วยที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ อันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน

ส่วน รุ่ง แก้วแดง (2545, หน้า 68) กล่าวว่าการบริหารและการจัดการศึกษาที่คณิน
 จำเป็นจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดเป้าหมายการจัด
 การศึกษาไว้แล้ว โดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อมีเป้าหมายดังนี้ การประกันคุณภาพการศึกษา
 จึงต้องเน้นเป้าหมายที่ผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย คือ ต้องประกันว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนา
 ตนเองได้ ประกันว่าผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาครบถ้วนทั้งความรู้และคุณธรรม ประกันว่าครูอำนวยการ
 ความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และประกันว่าผู้บริหารได้ดำเนินการประกันคุณภาพ
 ภายใต้อย่างต่อเนื่อง โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา และการที่ผู้เรียนคนหนึ่งจะ
 เรียนรู้ได้ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย กระบวนการเรียนรู้ก็เช่นกัน ผู้เรียน
 หนึ่งคนจะสามารถเรียนรู้ได้ประสบความสำเร็จ จะต้องได้รับการสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง
 ไม่น้อยกว่า 10 คนตามภารกิจและหน้าที่ และเพื่อเป็นการประกันว่าจะให้บริการที่ดีที่สุดกับผู้เรียน
 เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพสูงสุดที่บุคคลนั้นพึงจะมี ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
 นั้นจำเป็นต้องประเมินเพื่อปรับปรุงตลอดเวลา กระบวนการประกันคุณภาพจึงเปรียบเสมือนระบบ
 สุริยะจักรวาลที่ทุกองคาพยพต้องขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กันบนวงจรแห่งคุณภาพ

สำหรับ จํารัส นองมาก (2544, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษา
 จะครอบคลุมขอบข่ายการดำเนินงานในเรื่องสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ เป็นการจัดทำรายละเอียด ลักษณะหน่วยงานที่มี
 คุณภาพว่าในแต่ละด้านจะเป็นเช่นไร เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติให้บรรลุคุณลักษณะดังกล่าว
 มาตรฐานคุณภาพจึงเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวในการก่อสร้างของวิศวกร โดยปกติแล้วบุคลากรจะ
 ร่วมกันกำหนดมาตรฐานคุณภาพของหน่วยงานขึ้นเอง ถ้าเป็นสถานศึกษาส่วนใหญ่กรมต้นสังกัด
 จะกำหนดมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาในสังกัดไว้ให้ โดยระบุลักษณะคุณภาพในแต่ละเรื่อง
 พร้อมตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงคุณภาพตามลักษณะดังกล่าว เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเกณฑ์ใน
 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่
2. การควบคุมคุณภาพ เป็นการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของการบริหาร เพื่อให้
 แน่ใจว่างานจะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยอาจกำหนดช่วงเวลาตรวจสอบเอาไว้
3. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานเพื่อให้ทราบสภาพ
 จริงว่าดำเนินการไปได้มากน้อยแค่ไหน การตรวจสอบคุณภาพจะต้องดำเนินการ โดยผู้มีความรู้
 ความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะตรวจสอบ
4. การประเมินคุณภาพ เป็นการเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับผลการตรวจวัดเกณฑ์
 การประเมินคุณภาพของสถานศึกษา ทำให้ทราบว่าเรื่องไหนดี ไม่ดีอะไรเด่น ค้อย ผลจาก

การประเมินจึงสามารถช่วยชี้แนะให้สถานศึกษาได้ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาไปสู่สภาพที่ดีกว่า ได้ตลอดเวลา

ในขณะที่ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542, หน้า 15) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของระบบประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกัน คือ การควบคุมคุณภาพ การศึกษา การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรองรับคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนา หรือแนวดำเนินการ เพื่อการเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วยการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษา ทั้งด้านผลผลิต กระบวนการและปัจจัย ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาเป็นการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนา หรือแนวดำเนินการ เพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การตรวจสอบคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อประเมิน ความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเอง หรือประเมินคุณภาพภายใน สถานศึกษา เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ทราบจุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียน แล้วจัดทำรายงาน การประเมินตนเอง (Self-Study Report: SSR) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และสาธารณชนเป็นรายงานประจำปี

2.2 การตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัดเป็นการดำเนินงาน ของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งอาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้หน่วยงานในระดับพื้นที่เป็นตัวแทน ต้นสังกัดในการตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษา เป็นการยืนยันผลการประเมินตนเอง ของโรงเรียนตามเอกสารรายงานการประเมินตนเอง และให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาเพื่อให้ การจัดการศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนด แล้วจัดทำรายงานคุณภาพ เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

2.3 การกำหนดแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงาน ของสถานศึกษาเมื่อทราบผลการตรวจสอบและประเมินตนเองทั้ง 2 ระดับ นำสารสนเทศที่ได้จาก

การประเมินมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ วางแผนพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามที่สถานศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้

3. การประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานภายนอก คือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง สำหรับสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินจะได้รับใบรับรองมาตรฐานการศึกษา หรือคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่ให้การรับรอง และให้สถานศึกษาต้องรักษาระดับคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาตลอดระยะเวลาที่รับรอง และในขณะเดียวกันก็ต้องดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบครบวงจร

ส่วน รุ่ง แก้วแดง (2545, หน้า 108) ได้อธิบายไว้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาต้องเป็นเรื่องของการทำจริง ปฏิบัติจริง ในการเริ่มต้นการประกันคุณภาพภายในนั้นมีกระบวนการสำคัญที่สุด 3 กระบวนการที่เราสามารถทำควบคู่ให้เป็นเรื่องเดียวกันได้เลย คือ

1. การปฏิรูปการเรียนรู้ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติกำหนดให้สถานศึกษาจัดทำรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นประจำทุกปี ดังนั้นในกฎกระทรวงที่กำลังจะประกาศ จึงกำหนดให้เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้หรือการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของผู้เรียน เริ่มต้นที่ปีการศึกษา ฉะนั้นในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนประมาณ 1 – 2 สัปดาห์ สถานศึกษาต้องเริ่มต้นทำเรื่องการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้กระบวนการวางแผน ทบทวนคู่มือการทำงานในปีที่ผ่านมา แล้วนำมาวางแผนการทำงานปฏิรูปการเรียนรู้ในปีนี้ โดยชอยหรือแบ่งงานออกเป็น รายสัปดาห์ รายเดือน รายภาคเรียนและรายปี

2. ปฏิรูปการสอนของครู ครูจำเป็นต้องปฏิรูปการสอนในห้องเรียนก่อน เพื่อให้สามารถจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งในเรื่องนี้ทางโรงเรียนสามารถศึกษาได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และเอกสารที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดทำขึ้นเรื่อง “ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด” และในขณะนี้ทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรุงเทพมหานคร ก็ได้จัดทำคู่มือและแนวทางในเรื่องการปฏิรูปการสอนของครู ถ้าครูปฏิรูปการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว การประกันคุณภาพภายในก็จะเริ่มต้นได้อย่างสมบูรณ์

3. การปฏิรูปการบริหารของผู้บริหาร ผู้บริหารจะต้องปฏิรูปกระบวนการบริหารใหม่ทั้งหมด โดยผู้บริหารจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน ปฏิรูปการสอนของครูและปฏิรูปการบริหาร ของตนเองนับตั้งแต่

3.1 ปรับบทบาทและภารกิจของสถานศึกษา ให้มีความสำคัญกับงานการเรียนรู้

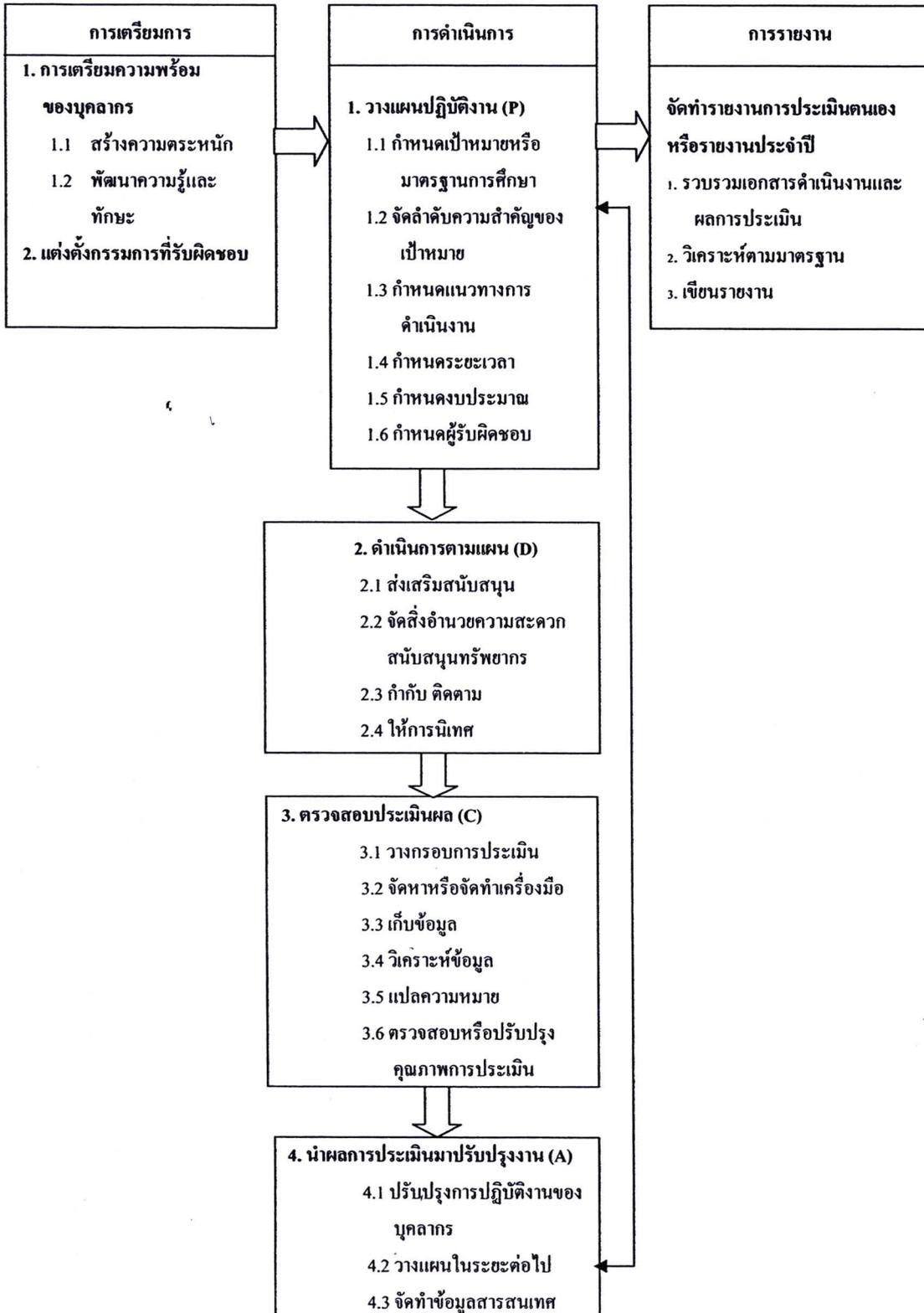
3.2 ลดการให้เวลาและความสำคัญกับงานบริหารอื่น ๆ ลง

3.3 ทำงานบริหารทั้งหมดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสรุปได้ว่า สถานศึกษาทุกระดับต้องจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาประกอบไปด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันภายนอก ตามระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวง มีการดำเนินงานตามขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ ตลอดจนเป็นการรองรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

การบริหารงานตามแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร และการทำงานนั้น จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยในสถานศึกษานำร่อง ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องมีการทำงาน เป็นทีม โดย บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาจะต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่า และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการติดตาม และกำกับดูแลการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยคำนึงถึงเงื่อนไข ข้างต้น ควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากร และจัดให้มีกลไกในการดำเนินงาน ในเรื่องนี้ หลังจากนั้น บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจึงร่วมกันวางแผน ร่วมกัน ปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด และแนวทาง การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ดังแผนภูมิ 1

แผนภูมิ 1 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 21)

กรอบและแนวการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 5 – 16)

ได้ให้กรอบและแนวการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาไว้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา คือ การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นศัพท์ทางวิชาการที่วงการศึกษายืมมาจากวงการธุรกิจ และอุตสาหกรรม และนำเข้ามาใช้เพื่อการบริหารและจัดการเชิงคุณภาพขององค์กรทางการศึกษาเดล (Dale, 1994) ได้อธิบายถึงวิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพในทางอุตสาหกรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แบบที่เน้นการตรวจจับ (Detection) อันได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Inspection) และการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ทั้งสองกิจกรรมนี้เน้นพัฒนาความแม่นยำของเครื่องมือและประสิทธิภาพของเทคนิคที่ใช้ในการตรวจจับความผิดที่เกิดขึ้น จุดอ่อนของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบนี้คือ เป็นการลงมือกระทำหลังจากข้อผิดพลาดหรือปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว (Retrospective หรือ Reactive) การบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบที่สองเป็นสิ่งที่เพิ่งจะเกิดขึ้นในสองทศวรรษหลังนี้มีลักษณะที่เน้นการป้องกันก่อนที่ความผิดจะเกิดขึ้น (Preventive หรือ Proactive) แบ่งย่อยออกได้ 2 ประเภท คือ การประกันคุณภาพและการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบ (Total Quality Management หรือ TQM) เดล (Dale, 1994) (อ้างในชาญเจริญ ชื่อชวกรกุล, 2550, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพว่า หมายถึงกิจกรรมหรือปฏิบัติการทั้งหมดที่เป็นระบบและมีการวางแผนล่วงหน้าอันเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งได้ว่าสินค้าจะมีคุณภาพตามที่ได้กำหนดไว้

“TQM” เป็นปรัชญาการบริหารจัดการที่ครอบคลุมกิจกรรมทั้งปวงที่จะตอบสนองความคาดหวังและความต้องการต่าง ๆ ของลูกค้าชุมชนและเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด โดยการพัฒนาและใช้ประโยชน์สูงสุดจากศักยภาพของพนักงานทุก ๆ คน ในอันที่จะมุ่งมั่นไปสู่การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพจะเป็นระดับหนึ่งของวิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพที่ยังไม่บรรลุถึงขั้นของของ TQM แต่ก็ได้เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดจากการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบเก่าที่เน้นการตรวจจับ โดยให้หันมาเน้นการวางแผนป้องกันอย่างเป็นระบบเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดเกิดขึ้นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการสร้าง ความมั่นใจกับผู้เกี่ยวข้องว่าผลผลิตที่ออกมาจะมีคุณภาพตามที่คาดหวัง ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การประกันคุณภาพยังคงมีการเน้นความสำคัญของคุณภาพและประสิทธิภาพของเครื่องมือและเทคนิควิวัฒนาการ สิ่งที่เพิ่มขึ้นมาก็คือ การสร้างความมั่นใจโดยการเริ่มต้นแต่ขั้นการวางแผนการออกแบบ และขั้นดำเนินงานจนถึงขั้นที่ได้ผลผลิตออกมา นอกจากนี้ก็จะมีผลการประเมิน

ในทุกชั้นตอนมาใช้เพื่อการวางแผน ออกแบบ และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

ความสัมพันธ์ต่อเนื่องระหว่างการประเมินคุณภาพและการประกันคุณภาพ มองเห็นได้อย่างชัดเจนในบริบทของการศึกษา เมอร์กาทอยและมอร์แกน (Murgatroyd & Morgan 1994) (อ้างใน กรมวิชาการ, 2545, หน้า 5 – 16) ได้จำแนกลักษณะเด่นของการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. มาตรฐานการศึกษากำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก
2. มาตรฐานเขียนในรูปของความคาดหวังที่โรงเรียนจะต้องบรรลุถึง
3. มาตรฐานต้องสามารถประเมินได้โดยใช้หลักเกณฑ์ที่เป็นปรนัย
4. มาตรฐานต้องใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการยกเว้นโดยปราศจากเหตุผลสมควร
5. การประกันคุณภาพการศึกษาจะประกอบด้วยการตรวจสอบและทบทวน (Audit and Review) การทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา

จากความสัมพันธ์ต่อเนื่องระหว่างการประเมินคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถสรุปลักษณะเด่นที่สำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาคือมาตรฐานการศึกษาต้องกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก เขียนในรูปของความคาดหวังของโรงเรียน มีการประเมินโดยใช้หลักเกณฑ์ที่เป็นปรนัยใช้ความเสมอภาคด้วยการตรวจสอบและทบทวน ทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

แนวการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับการศึกษาพื้นฐาน

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมใน การดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา (6) ทั้งนี้โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่เป็นผลผลิตขององค์กร จะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยที่ความมั่นใจนี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชาข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ

การสร้างเชื่อมั่นซึ่งเป็นแกนหลักของการประกันคุณภาพประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญหลายประการอันได้แก่ การวางแผนป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนของการออกแบบ

และการกำกับดูแล ตรวจสอบและทบทวนเพื่อการปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้การสร้างความมั่นใจ ยังรวมถึง การนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยอันได้แก่ รูปแบบ กรรมวิธี และเทคนิควิธีที่เป็นนวัตกรรมที่มีหลักฐานทางทฤษฎีและผลการวิจัยเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือรองรับไปประยุกต์ใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างมีเหตุผลว่าการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ จะมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

การประกันคุณภาพในบริบทการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งมีมาตรฐานเป็นแกนนำ การสร้างความมั่นใจจะเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานในระดับเป้าหมายการศึกษาของชาติ โดยการนำข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศมาใช้ในการสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับสังคมไทยในอนาคต เกี่ยวกับการศึกษาสังคมไทยในอนาคตในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมโลก ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะใช้เป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เหมาะสมกับกาลสมัย และทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก และสามารถนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่อไป ในระดับสถานศึกษา การประกันคุณภาพจะครอบคลุมถึงการสร้างความมั่นใจโดยการใช้ข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ และการวางแผนป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ในขั้นการออกแบบกระบวนการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาการ ในกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการบริหารหลักสูตร การติดตาม การตรวจสอบและทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพผลผลิต การจัดทำรายงานและนำเสนอข้อมูล การประเมินสำหรับการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ และสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในระยะต่อไป

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประกันคุณภาพการศึกษา ครอบคลุมถึงมวลกิจกรรมและภารกิจทางวิชาการ และทางการบริหารการจัดการที่มีการวางแผนล่วงหน้า และมีการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่าผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ การออกแบบและการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาจะยึดหลักการต่อไปนี้

1. คุณภาพการศึกษาในบริบทของการประกันคุณภาพจะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภครวมทั้งภายในภายนอก

คุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต หรือทุกระดับชั้น

คุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจในเชิงเศรษฐกิจและสังคมระดับมหัพภาค ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอด และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศชาติ การแข่งขันทางธุรกิจ การค้า และทางเทคโนโลยีระดับภูมิภาค และระดับโลก

2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบของสถานศึกษา และเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

3. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานวิชา หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็น วิทยาศาสตร์ หลักตรรกะและความสมเหตุสมผล

4. การตรวจสอบ การวัดผลประเมินผลในบริบทของการประกันคุณภาพ มีจุดประสงค์ สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับการใช้ในการวางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจับผิดหรือการตัดสินให้รางวัล หรือลงโทษ

5. คุณภาพของการออกแบบ (มาตรฐานการศึกษา หลักสูตร และแผนการสอน) และกระบวนการทำงาน (การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ครู และบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. การประกันคุณภาพศึกษานับความสำคัญของการสร้างความรู้ ทักษะ และ ความมั่นใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. การประกันคุณภาพการศึกษาให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่าง หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ และการร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัด

8. ภาวะความเป็นผู้นำและความเอาใจจริงเอจจิงของผู้บริหารสถานศึกษา และการกระจาย อำนาจรับผิดชอบที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

จากแนวการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ดังนี้คือ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในจะต้องอาศัยหลักการและวิธีการบริหาร และการจัดการคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้อยู่บนรากฐานของหลักวิชาข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์ และมีความสมเหตุสมผล

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 14) มาตราที่ 47 ระบุให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบการประกันคุณภาพภายในมุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ไปสู่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 18 โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นระบบที่สถานศึกษาร่วมมือ กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การกำกับดูแลและสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานต้น สังกัด เพื่อสร้างมั่นใจที่ได้อยู่บนรากฐานของหลักวิชาข้อมูลหลักฐานที่ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วม ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับ การศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ

ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินการดังกล่าว ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง โดยการสนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด

จากกรอบและแนวการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาสรุปได้ว่า สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม มีความรับผิดชอบ ผลักดันการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพบนพื้นฐานความหลากหลาย และความแตกต่างของปัจเจก บุคคล ตลอดจนสร้างกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องด้วยระบบการประกัน คุณภาพภายใน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ชุมชนต่อคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัดดำเนินการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี รวมถึงให้หน่วยงานต้นสังกัดและ หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะ ที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 20) ที่ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในไว้ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่อง เดียวกับกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจร PDCA ที่ผู้บริหารทราบกันดีอยู่แล้ว การประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ และจะต้องไม่แปลกแยกจากการทำงานตามปกติของ สถานศึกษา แต่จะเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนั่นเอง

ส่วนสมศักดิ์ สินธุระเวช (2542, หน้า 153) ได้กล่าวถึง หลักการและแนวคิดของ การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาไว้ว่า ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะต้องแสดงภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นั่นคือ ผลผลิตต้องตอบสนอง ต่อลูกค้าและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ในด้านผู้ปกครองต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษาต้องแสดง ภาระหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งรวมทั้งมาตรฐานด้านผลผลิต ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการ ในด้านผลผลิตสถานศึกษาจะต้องกำหนดมาตรฐาน โดยคณะกรรมการ สถานศึกษา เมื่อได้มีการจัดการศึกษาจนผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ ก็จะมีการกำหนด มาตรฐานให้สูงขึ้น และดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มาตรฐาน ด้านผลผลิตจะถูกลดระดับให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงมาตรฐานเขตพื้นที่การศึกษา และมาตรฐานชาติ นอกจากนี้สถานศึกษาจะต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา (Authorities) กล่าวคือ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ นโยบายและนำไปปฏิบัติจนเกิดเป็นรูปธรรม

คุณภาพที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญคือ คุณภาพของผลผลิต แต่การที่จะได้มาซึ่ง คุณภาพของผลผลิตที่ลูกค้าพอใจนั้น จะต้องมาจากคุณภาพของกระบวนการ (Process Quality) และคุณภาพของบุคลากร (Human Quality) กระบวนการที่มีคุณภาพและคนที่มีคุณภาพเท่านั้น จึงจะสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพได้ และกระบวนการที่มีคุณภาพจะต้องเป็นกระบวนการที่ครบวงจร คุณภาพของคนต้อง ได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้ทำงานอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ รู้ถึงวิธีทำงาน ที่ถูกต้อง และจะต้องพัฒนาคุณภาพของคนในลักษณะที่สร้างบรรยากาศของการรักการเรียนรู้อยู่

ให้เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งจะทำให้มีการปรับปรุงงาน และพัฒนาเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองมีมูลค่าเพิ่ม อยู่ในตัว แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจำแนกได้ 2 ระดับ

1. ระดับ Accountability นั้นหมายถึง สถานศึกษามีระบบการบริหารคุณภาพ (Quality Management) ที่สร้างความมั่นใจ ฟังพอใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งเป็นลูกค้าว่า ผู้จบการศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ในระดับนี้ ผู้ปกครองและชุมชนจะเป็นผู้ยอมรับในคุณภาพของผู้จบการศึกษา โดยผู้ปกครองและชุมชน เข้ามาเกี่ยวข้องในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาจะต้องเปิด โอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ธรรมนูญสถานศึกษา) ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตัดสินใจ

2. ระดับ Accreditation นั้นหมายถึง สถานศึกษามีระบบการบริหารคุณภาพ (Quality Management) ที่สร้างความมั่นใจ ฟังพอใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ลูกค้า ว่าผู้จบการศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีองค์กรภายนอกเป็นผู้รับรองมาตรฐาน

สำหรับ สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ (2542, หน้า 8) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในเป็น สิ่งที่จำเป็นที่สถานศึกษาทุกแห่ง จะต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและ เพื่อให้เป็นไปตามสาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 สถานศึกษาควรจะ ดำเนินการให้ครอบคลุมแนวทางหลัก ดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาจะต้องดำเนินการในการประกันคุณภาพในสถานศึกษา
2. ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา

ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อันประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน ตามแผนการประเมินผล และการปรับปรุงการดำเนินงาน โดยสถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการตามที่ กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรฐานการศึกษา วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา โดยกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจน ติดตามประเมินผล การทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา

3. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในทุกชั้นตอนควรเน้นการประสานงานและ การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนและเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักการที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

4. สถานศึกษาควรที่จะจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ให้เรียบร้อยก่อนเริ่มปีการศึกษาใหม่ของทุกปี โดยแสดงผลการประเมินคุณภาพการศึกษา แนวทางหรือแผนงานในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป แล้วเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามที่กระทรวงกำหนด และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ตลอดจนสาธารณชน โดยจัดทำรายงานสรุปปีคประกาศไว้ที่สถานศึกษา แจ้งให้ผู้ปกครองและเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้ได้รับทราบ รวมทั้งมีรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วน และพร้อมจะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องขอข้อมูลได้ตลอดเวลา

ดังนั้นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในขณะที่ จำรูญ เรื่องขจร (2545, หน้า 1) ได้กล่าวว่าผลงานเชิงประจักษ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอันสืบเนื่องมาจากสาระบัญญัติในหมวด 6 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังกล่าวข้างต้น สรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลงานเชิงประจักษ์อันสืบเนื่องมาจากสาระบัญญัติของมาตรา 47 คือ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 26 พฤศจิกายน 2544 สาระสำคัญ มีดังนี้

1. ให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. ให้สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
3. ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้
  - 3.1 กำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
  - 3.2 กำกับ ติดตาม ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
  - 3.3 เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

4. ให้สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
5. ให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา ที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษาท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. ให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงหลักการและครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้
  - 6.1 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นอย่างเป็นระบบและมีแผนการปฏิบัติการประจำปีรองรับ
  - 6.2 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม
  - 6.3 กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาหรือผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้
  - 6.4 กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
  - 6.5 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคนรวมทั้งผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - 6.6 กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางให้บิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
  - 6.7 กำหนดการจัดงบประมาณและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ
7. ให้สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานให้เป็น ไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
8. ให้บุคคลในข้อ 3.3 ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวน และรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ทำอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ,
9. ให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

10. ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมหลักฐานข้อมูลและผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามข้อ 9 เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

11. ให้หน่วยงานต้นสังกัดและต้นสังกัดระดับจังหวัด ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

11.1 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

11.2 จัดให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ในวิชาแกนหลักของสถานศึกษาร่วมกันเป็นรายปีหรือรายภาคเรียน

11.3 จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

12. ให้หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด ดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดทราบ ทั้งนี้การตรวจสอบและทบทวนให้เป็นไปตามข้อ 8 โดยอนุโลม

13. ให้หน่วยงานต้นสังกัด วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผลและหาคูประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้วย

ในขณะที่ เสาวณิต ชัยมุขสิิก (2544, หน้า 71) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา หรือการประเมินตนเองเป็นการดำเนินงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตนเอง (โรงเรียน) ทราบจุดเด่น และจุดที่ต้องพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาให้บรรลุมาตรฐานคุณภาพการศึกษา เพื่อสามารถกำหนดแนวทางที่วางแผนส่งเสริมปรับปรุงและแก้ไขการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อทราบความก้าวหน้า และสภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และแสดงความรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากชุมชน และประการสำคัญเพื่อรายงานผลการประเมินต่อสาธารณชน และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะช่วยในการกำหนดแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กล่าวโดยสรุปก็คือ การประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 6 -119) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งดำเนินการ โดยบุคลากรของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาของมาตรฐานการศึกษาการพื้นฐาน ดังนี้

มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่

1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตน

นับถือ

เกณฑ์การพิจารณา

1.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มาโรงเรียนทันเวลา

1.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษาโดยเฉพาะการเข้าแถว

เคารพธงชาติและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

1.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจกิจกรรมการเรียนและรับผิดชอบต่องานที่ครู

มอบหมาย

1.1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่แต่งกายเรียบร้อยในสถานการณ์ต่างๆ

1.1.5 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

1.1.6 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามหลักปฏิบัติของศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวบ่งชี้ที่

1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต

เกณฑ์การพิจารณา

1.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามระเบียบการสอบและไม่ลอกการบ้าน

1.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่ขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น

1.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ทรัพย์สินไม่สูญหาย

1.2.4 ร้อยละของผู้เรียนที่พูดแต่ความจริง (ไม่โกหก)

ตัวบ่งชี้ที่

1.3. มีความกตัญญูกตเวที

เกณฑ์การพิจารณา

1.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รัก เคารพ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และแสดงออก

ซึ่งการตอบแทนพระคุณอย่างเหมาะสม

1.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ระลึกถึงพระคุณของครู อาจารย์ และแสดงออก

ซึ่งการตอบแทนพระคุณอย่างเหมาะสม

1.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม

ตัวบ่งชี้ที่

1.4 มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

เกณฑ์การพิจารณา

1.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักการให้เพื่อส่วนรวมและเพื่อผู้อื่น

1.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่แสดงออกถึงการมีน้ำใจ หรือให้การช่วยเหลือผู้อื่น

1.4.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักแบ่งปันทรัพย์สิน หรือสิ่งของเพื่อผู้อื่น

1.4.4 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของสถานศึกษาและชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่

1.5 มีความประหยัดรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

เกณฑ์การพิจารณา

1.5.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ใช้ทรัพย์สิน และสิ่งของของโรงเรียนอย่างประหยัด

1.5.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่า

1.5.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมการประหยัด (เช่น กิจกรรมออมทรัพย์

ริไซเคิล เป็นต้น)

1.5.4 ร้อยละของผู้เรียนที่ใช้น้ำ ไฟ และสาธารณูปโภคอื่นๆ ทั้งของตนเองและ

ของส่วนรวมอย่างประหยัดและรู้คุณค่า

ตัวบ่งชี้ที่

1.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย ดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย มีมารยาท และปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย

เกณฑ์การพิจารณา

1.6.1 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม

ประเพณีไทย และท้องถิ่น

- 1.6.2 ร้อยละของผู้เรียนที่แต่งกายแบบไทย หรือ ท้องถิ่น
- 1.6.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามคตินิยมวิถีไทย และการมีมารยาทในการพูด และการฟัง ภาษาไทย หรือภาษาถิ่น
- 1.6.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถนำศิลปวัฒนธรรมและประเพณีมาพัฒนาเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้
- 1.6.5 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดึงดูดใจของท้องถิ่นและของไทย
- 1.6.6 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดึงดูดใจของท้องถิ่นและของไทย
- 1.6.7 ร้อยละของผู้เรียนที่มีมารยาทในการรับประทานอาหาร
- 1.6.8 ร้อยละของผู้เรียนที่มีมารยาทในการไหว้หรือแสดงความเคารพต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
- มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ
- ตัวบ่งชี้ที่
- 2.1 รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
- เกณฑ์การพิจารณา
- 2.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่เห็นความสำคัญในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม
- 2.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่รับรู้ถึงผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
- 2.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่อธิบายประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมได้
- 2.1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถอธิบายแนวทางแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
- ตัวบ่งชี้ที่
- 2.2 เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วม กิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- เกณฑ์การพิจารณา
- 2.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 2.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
- 2.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา และท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่

3.1 มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ

เกณฑ์การพิจารณา

3.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอนได้

3.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีการทำงานครบตามลำดับขั้นตอน มีการปรับปรุงงาน

และผลงานได้ บรรลุเป้าหมาย

3.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่อธิบายขั้นตอนการทำงานและผลงาน ที่เกิดขึ้นทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่มีข้อบกพร่อง

ตัวบ่งชี้ที่

3.2 เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดยรอบคอบในการทำงาน

เกณฑ์การพิจารณา

3.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ทำงานเสร็จทันตามกำหนดเวลา ปรับปรุงและพัฒนางาน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

3.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความขยัน และอดทนในการทำงาน

3.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน

ตัวบ่งชี้ที่

3.3 ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง

เกณฑ์การพิจารณา

3.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ทำงานอย่างเต็มใจและพึงพอใจในการทำงาน

3.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ปรับปรุงและพัฒนางานอย่างเต็มความสามารถ

3.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ภาคภูมิใจและชื่นชมในผลงานของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่

3.4 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

เกณฑ์การพิจารณา

3.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้กระบวนการกลุ่มและร่วมกันทำงานเป็นทีม

3.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่รับผิดชอบงานที่กลุ่มมอบหมายและขจัดความขัดแย้ง

ในการทำงานได้

3.4.3 ร้อยละของผู้เรียนที่แสดงความชื่นชมหรือตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการทำงาน
กลุ่มได้อย่างชัดเจน

ตัวบ่งชี้ที่

3.5 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

เกณฑ์การพิจารณา

3.5.1 ร้อยละของผู้เรียนที่จำแนกอาชีพสุจริตและไม่สุจริตได้

3.5.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต

3.5.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถบอกอาชีพที่ตนสนใจพร้อมให้เหตุผล

ประกอบได้

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ
มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่

4.1 สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและ
มีการคิดแบบองค์รวม

เกณฑ์การพิจารณา

4.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถจำแนก แจกแจงองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
หรือ เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง

4.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถจัดลำดับข้อมูลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหมวดหมู่ได้อย่าง

ถูกต้อง

4.1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถจัดกลุ่มความคิดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้
ถูกต้อง เช่น การพูดหน้าชั้นตามที่กำหนด เป็นต้น

4.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ได้อย่าง
ตรงประเด็นเช่น การตรวจคำบรรยายภาพ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ เป็นต้น

4.1.6 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถสรุปสาระและเชื่อมโยงเพื่อนำมาวางแผนงาน
โครงการได้ เช่น การเขียนโครงการ หรือรายงาน เป็นต้น

4.1.7 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถสรุปเหตุผลเชิงตรรกะและสร้างสิ่งใหม่ได้
เช่น การเขียนเรียงความ เขียนเรื่องสั้น เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ที่

4.2 สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้

เกณฑ์การพิจารณา

4.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถคาดการณ์ได้ โดยผ่านการไตร่ตรองอย่างมี

เหตุผล

4.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถกำหนดเป้าหมายในการทำงานได้

4.2.3 ร้อยละของนักเรียนที่สามารถประเมิน และเลือกแนวทางในการตัดสินใจได้

อย่างมีเหตุผล

ตัวบ่งชี้ที่

4.3 สามารถประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ

เกณฑ์การพิจารณา

4.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถประเมินสภาพของปัญหาได้อย่างถูกต้อง

4.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถบอกวิธีการแก้ไขปัญหาได้

4.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถเลือกแนวทางการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา

ได้อย่างมีสติ

ตัวบ่งชี้ที่

4.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

เกณฑ์การพิจารณา

4.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถรวบรวมความรู้ความคิดเดิมแล้วสร้างเป็นความรู้

ใหม่ตามความคิดของตนเองได้อย่างมีหลักเกณฑ์

4.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถ คิดนอกกรอบได้

4.4.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานเขียน/งานศิลปะ/งานสร้างสรรค์

4.4.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถพัฒนาและริเริ่มงานใหม่ได้

4.4.5 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถพัฒนางานและมองโลกในแง่ดี

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่

5.1 มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์

เกณฑ์การพิจารณา

5.1.1 มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับสถานศึกษาในระดับดี ใน 8 กลุ่มสาระ

ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่

5.2 มีผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์

เกณฑ์การพิจารณา

5.2.1 มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติในระดับดี ใน 8 กลุ่มสาระ
ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่

5.3 สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่าง ๆ

เกณฑ์การพิจารณา

5.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถพูดสื่อความหมายตามสถานการณ์ได้

5.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถเขียนสื่อความหมายตามสถานการณ์ได้ เช่น

บรรยาย บทความ หรือเรื่องสั้น

5.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถนำเสนอผลงานด้วยวิธีการที่หลากหลายได้

ตัวบ่งชี้ที่

5.4 สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

เกณฑ์การพิจารณา

5.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถแสดงความคิดเห็นและทรรศนะเพิ่มเติมจากเรื่อง

ที่ฟัง

5.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถพูดในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

5.4.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถวิเคราะห์ วิจัยและประเมินค่าจากเรื่องที่อ่าน ได้

5.4.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถเขียนแสดงทรรศนะเชิงสร้างสรรค์และเชิงวิชาการ

ตัวบ่งชี้ที่

5.5 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

เกณฑ์การพิจารณา

5.5.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ค้นหาข้อมูล และการติดต่อสื่อสาร

5.5.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถนำเสนอข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์

5.5.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถสร้างชิ้นงาน / โครงการ โดยใช้คอมพิวเตอร์

5.5.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการประมวลผล

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่

6.1 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล

เกณฑ์การพิจารณา

6.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่อ่านหนังสือนอกหลักสูตร อย่างน้อยเดือนละ 1 เล่ม

6.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่อ่านวารสารและหนังสือพิมพ์เป็นประจำ

6.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถสรุปประเด็นที่ได้จากการฟังและการอ่าน

6.1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถจดบันทึกข้อมูล ความรู้ที่ได้จากการอ่าน และ

การฟังได้

6.1.5 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลได้

ตัวบ่งชี้ที่

6.2 สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

6.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

6.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ในการศึกษา ทดลอง

ค้นคว้าหรือฝึกทักษะ

6.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่แสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษา

6.2.4 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักค้นคว้าหาหนังสือในห้องสมุดและใช้ห้องสมุดไม่ต่ำกว่า สัปดาห์ละ 3 ครั้ง

6.2.5 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต (Internet) หรือสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้

ตัวบ่งชี้ที่

6.3 มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการเรียนรู้และชอบมาโรงเรียน

เกณฑ์การพิจารณา

6.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถสังเคราะห์/วิเคราะห์และสรุปความรู้/ประสบการณ์ได้อย่างมีเหตุผล

- 6.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถในการจดบันทึกความรู้ และประสบการณ์ ได้อย่างเป็นระบบ
- 6.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักตนเองและสามารถบอกจุดเด่น จุดด้อยของตนเองได้
- 6.3.4 ร้อยละของผู้เรียนที่มีวิธีการพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ และเป็นรูปธรรม
- 6.3.5 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้ผลการประเมินมาพัฒนาตนเอง และสามารถบอกผลงานการพัฒนาตนเองได้
- 6.3.6 ร้อยละของผู้เรียนที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกลุ่ม และรู้จักใช้กระบวนการกลุ่มในการศึกษาค้นคว้า
- 6.3.7 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่ขาดเรียน
- มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และ สุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้
- ตัวบ่งชี้ที่
- 7.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- เกณฑ์การพิจารณา
- 7.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่า
- 7.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
- 7.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีสุขนิสัยที่ดีและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เองอย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัยได้
- ตัวบ่งชี้ที่
- 7.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- เกณฑ์การพิจารณา
- 7.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีน้ำหนักตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- 7.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- 7.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ได้รับการตรวจร่างกาย การทดสอบเกี่ยวกับการเห็นและการได้ยินและมีรายงานผลการตรวจร่างกาย
- 7.2.4 ร้อยละของผู้เรียนที่มีสมรรถภาพ/มีร่างกายแข็งแรงตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2543)

ตัวบ่งชี้ที่

7.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง
โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

เกณฑ์การพิจารณา

7.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและ
สิ่งมอมเมา

7.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีทักษะการปฏิเสธ และชักชวนไม่ให้เพื่อนเสพยา
เสพติด

7.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่เสพยาสิ่งเสพติด และปลอดจากสิ่งมอมเมา

7.3.4 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักประโยชน์และโทษของการใช้อินเทอร์เน็ต (Internet)
และเกมคอมพิวเตอร์

7.3.5 ร้อยละของผู้เรียนที่มีสำนึกแห่งความปลอดภัย และการปฏิบัติตนอย่าง
ถูกต้อง การระมัดระวังตนในการใช้ชีวิตประจำวัน การรู้จักรักษาวลสงวนตัว และการป้องกัน
ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม

7.3.6 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เป็นอบายมุข และการพนัน
ตัวบ่งชี้ที่

7.4 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น

เกณฑ์การพิจารณา

7.4.1 ร้อยละของผู้เรียนมีความมั่นใจและกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

7.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักให้เกียรติผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่

7.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

เกณฑ์การพิจารณา

7.5.1 ร้อยละของผู้เรียนที่หน้าตาทำทางร่าเริง แจ่มใส

7.5.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีกิจกรรมนันทนาการกับเพื่อนตามวัย

7.5.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ยิ้มแย้ม พุดคุย ทักทายเพื่อน ครู และผู้อื่น

7.5.4 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้ากับเพื่อน ได้ดี และเป็นที่รักของเพื่อน ๆ

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มี 3
ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่

8.1 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ

เกณฑ์การพิจารณา

- 8.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความรัก และสนใจงานศิลปะ และการวาดภาพ
- 8.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะเป็นประจำอย่างน้อย 1 อย่าง
- 8.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานด้านศิลปะและการวาดภาพที่ตนเองภาคภูมิใจ
- 8.1.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถวิพากษ์วิจารณ์งานศิลป์ได้

ตัวบ่งชี้ที่

8.2 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี/นาฏศิลป์

เกณฑ์การพิจารณา

- 8.2.1 ร้อยละของผู้เรียนสนใจกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์ หรือการร้องเพลง
- 8.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมดนตรีเป็นประจำอย่างน้อย 1 อย่าง
- 8.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานด้านดนตรี/นาฏศิลป์ หรือการร้องเพลง
- 8.2.4 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถวิพากษ์วิจารณ์งานด้านดนตรี/นาฏศิลป์ได้

ตัวบ่งชี้ที่

8.3 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬา/นันทนาการ

เกณฑ์การพิจารณา

- 8.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ชอบดูกีฬาและดูกีฬาเป็น
- 8.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา/นันทนาการเป็นประจำอย่างน้อย

1 ประเภท

8.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลงานด้านกีฬา/นันทนาการ

8.3.4 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้แพ้รู้ชนะ มีน้ำใจนักกีฬา

เกณฑ์การประเมินมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 ถึงมาตรฐานที่ 8

ทุกตัวบ่งชี้ จากค่าร้อยละเฉลี่ย

ปรับปรุง ผู้เรียนต่ำกว่า ร้อยละ 50 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

พอใช้ ผู้เรียนระหว่างร้อยละ 50 - 74 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

ดี ผู้เรียนระหว่างร้อยละ 75 - 89 มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

ดีมาก ผู้เรียนร้อยละ 90 ขึ้น ไป มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา

มาตรฐานด้านการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 9 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่
รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชน ได้ดี และมีครูพอเพียง มี 7 ตัวบ่งชี้
ตัวบ่งชี้ที่

9.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

เกณฑ์การพิจารณา

9.1.1 ร้อยละของครูที่มีพฤติกรรมรักษาระเบียบวินัย

9.1.2 ร้อยละของครูที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

9.1.3 ร้อยละของครูที่รักและศรัทธาในวิชาชีพครู

9.1.4 ร้อยละของครูที่รักเมตตาเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจศิษย์ เสมอหน้า

9.1.5 ร้อยละของครูที่มีความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมมือกันกำลัง

ในการพัฒนาผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่

9.2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

เกณฑ์การพิจารณา

9.2.1 ร้อยละของครูที่มีอิทธยาศัย ไมตรีที่ดีต่อผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

9.2.2 ร้อยละของครูที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

9.2.3 ร้อยละของครูที่เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

9.2.4 ร้อยละของครูที่ให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค

ตัวบ่งชี้ที่

9.3 มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน

เกณฑ์การพิจารณา

9.3.1 ร้อยละของครูที่ตั้งใจอบรมสั่งสอนศิษย์อย่างเต็มความสามารถ

ด้วยความเต็มใจ มุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.3.2 ร้อยละของครูที่เสียสละเวลา และอุทิศตนให้แก่งานการอบรมสั่งสอนศิษย์

9.3.3 ร้อยละของครูที่มีการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและนำไปใช้

ในการพัฒนาผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่

9.4 มีการแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ รับฟังความคิดเห็น ใจกว้าง และ

ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

เกณฑ์การพิจารณา

9.4.1 ร้อยละของครูที่ได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด
(20 ชม.ต่อปี)

9.4.2 ร้อยละของครูที่มีการรวบรวมเอกสารการติดตามความก้าวหน้า
ความเคลื่อนไหวทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

9.4.3 ร้อยละของครูที่ศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการเพื่อพัฒนาความรู้และ
เทคนิควิธีสอนอย่างสม่ำเสมอ

9.4.4 ร้อยละของครูที่คิดค้นและจัดทำนวัตกรรมเพื่อพัฒนางานให้ทันต่อ
การเปลี่ยนแปลง

เกณฑ์การประเมินคุณภาพด้านมาตรฐานด้านการเรียนการสอนตั้งบ่งชี้ที่ 1 ถึง
ตัวบ่งชี้ที่ 4

ปรับปรุง สถานศึกษามีครูที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาดำกว่า ร้อยละ 50

พอใช้ สถานศึกษามีครูที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาระหว่าง
ร้อยละ 50-74

ดี สถานศึกษามีครูที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา ร้อยละ 75-89

ดีมาก สถานศึกษามีครูที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา ร้อยละ 90 ขึ้นไป

ตัวบ่งชี้ที่

9.5 จบระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป

เกณฑ์การพิจารณา

9.5.1 ร้อยละของครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ครูต่ำกว่า ร้อยละ 50 ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

พอใช้ ครูระหว่าง ร้อยละ 50-74 ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

ดี ครูระหว่าง ร้อยละ 75-89 ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

ดีมาก ครูร้อยละ 90 ขึ้นไปที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวบ่งชี้ที่

9.6 สอนตรง ตามวิชาเอก/โท หรือตรงตามความถนัด

เกณฑ์การพิจารณา

9.6.1 ร้อยละของครูที่สอนตรง ตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ครูต่ำกว่า ร้อยละ 50 ที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด

พอใช้ ครูระหว่างร้อยละ 50-74 ที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด

ดี ครูระหว่างร้อยละ 75-89 ที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด

ดีมาก ครูร้อยละ 90 ขึ้นไปที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด

ตัวบ่งชี้ที่

9.7 มีจำนวนพอเพียง(หมายรวมทั้งครูและบุคลากรสนับสนุน)

เกณฑ์การพิจารณา

9.7.1 สถานศึกษามีครูครบชั้น

9.7.2 สถานศึกษามีสัดส่วนครูต่อนักเรียนตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

- ในระดับประถมศึกษา มีสัดส่วน 1:25

- ในระดับมัธยมศึกษา มีสัดส่วน 1:20

9.7.3 สถานศึกษามีจำนวนคาบการสอนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

- ในระดับประถมศึกษา มีจำนวน 20 คาบ/ สัปดาห์

- ในระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 18 คาบ/ สัปดาห์

9.7.4 สถานศึกษามีจำนวนนักเรียนต่อห้อง

- ในระดับประถมศึกษา มีสัดส่วน 40:1

- ในระดับมัธยมศึกษา มีสัดส่วน 40:1

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-1 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 7 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่

10.1 มีความรู้ ความเข้าใจ รู้เป้าหมายการจัดการศึกษา และหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน

เกณฑ์การพิจารณา

10.1.1 ร้อยละของครูที่รู้และเข้าใจจุดมการณ์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน

10.1.2 ร้อยละของครูที่รู้และเข้าใจโครงสร้างหลักสูตรและคุณลักษณะของผู้เรียน

10.1.3 ร้อยละของครูที่รู้และเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนา

ศักยภาพทางสมอง

10.1.4 ร้อยละของครูที่รู้และเข้าใจความเชื่อมโยงเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ตาม หลักสูตรและกลุ่มสาระการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

พอใช้ ครูร้อยละ 50-74 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดี ครูร้อยละ 75-89 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดีมาก ครูร้อยละ 90 ขึ้นไป สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ตัวบ่งชี้ที่

10.2 มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล

เกณฑ์การพิจารณา

10.2.1 ร้อยละของครูที่มีศึกษาและจัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล

10.2.2 ร้อยละของครูที่มีการนำข้อมูลนักเรียนไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

10.2.3 ร้อยละของครูที่มีการจัดกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และ

ความสนใจของผู้เรียน

10.2.4 ร้อยละของครูที่มีการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

พอใช้ ครูร้อยละ 50-74 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดี ครูร้อยละ 75-89 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดีมาก ครูร้อยละ 90 ขึ้นไป สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ตัวบ่งชี้ที่

10.3 มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เกณฑ์การพิจารณา

10.3.1 ร้อยละของครูที่สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

10.3.2 ร้อยละของครูที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน

10.3.3 ร้อยละของครูที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

10.3.4 ร้อยละของครูที่สามารถใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

พอใช้ ครูร้อยละ 50-74 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดี ครูร้อยละ 75-89 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดีมาก ครูร้อยละ 90 ขึ้นไป สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ตัวบ่งชี้ที่

10.4 มีความสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน
เกณฑ์การพิจารณา

10.4.1 ร้อยละของครูมีความสามารถใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง

10.4.2 ร้อยละของครูมีความสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

10.4.3 ร้อยละของครูที่ให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่ผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยี
เพื่อการสืบค้น

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

พอใช้ ครูร้อยละ 50-74 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดี ครูร้อยละ 75-89 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดีมาก ครูร้อยละ 90 ขึ้นไป สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ตัวบ่งชี้ที่

10.5 มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน
และอิงพัฒนาการของผู้เรียน

เกณฑ์การพิจารณา

10.5.1 ร้อยละของครูที่มีการศึกษาแนวทางการประเมินผลการเรียนการสอน

10.5.2 ร้อยละของครูที่วางแผนการประเมินผลการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

10.5.3 ร้อยละของครูที่ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง

10.5.4 ร้อยละของครูที่มีการประเมิน โดยใช้วิธีการ/เครื่องมือวัดและประเมินผล
ที่หลากหลาย

10.5.5 ร้อยละของครูที่มีการบันทึกผลการพัฒนาของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ
เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

พอใช้ ครูร้อยละ 50-74 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดี ครูร้อยละ 75-89 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดีมาก ครูร้อยละ 90 ขึ้นไป สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ตัวบ่งชี้ที่

10.6 มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็ม
ตามศักยภาพ

เกณฑ์การพิจารณา

10.6.1 ร้อยละของครูที่นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

เป็นรายบุคคล

10.6.2 ร้อยละของครูที่นำผลการประเมินมาวิเคราะห์วิธีการจัดการเรียนรู้

10.6.3 ร้อยละของครูใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงการเรียนการสอน

วิธีการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนที่สูงขึ้น

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

พอใช้ ครูร้อยละ 50-74 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดี ครูร้อยละ 75-89 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดีมาก ครูร้อยละ 90 ขึ้นไป สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ตัวบ่งชี้ที่

10.7 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน

เกณฑ์การพิจารณา

10.7.1 ร้อยละของครู ที่ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้

10.7.2 ร้อยละของครู ที่ทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียน

10.7.3 ร้อยละของครู ที่นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ครูต่ำกว่าร้อยละ 50 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

พอใช้ ครูร้อยละ 50-74 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดี ครูร้อยละ 75-89 สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

ดีมาก ครูร้อยละ 90 ขึ้นไป สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์การพิจารณา

มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถ
ในการบริหารจัดการศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่

11.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

เกณฑ์การพิจารณา

11.1.1 ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

11.1.2 ผู้บริหารยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร (สุจริต ยุติธรรม ยึดหลัก
คุณธรรม การรับฟังปัญหา การระดมการมีส่วนร่วมในการบริหารและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ
วิชาชีพ)

11.1.3 ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการบริหารเพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

11.1.4 ผู้บริหารอุทิศเวลาให้กับการทำงาน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-1 ข้อ

พอใช้ ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

ดี ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

ดีมาก ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

11.2 มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ

เกณฑ์การพิจารณา

11.2.1 ผู้บริหารสามารถแสดงทิศทางของการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
ที่ควรจะเป็นในอนาคต 3-5 ปี ช่างหน้าอย่างชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

11.2.2 ผู้บริหารริเริ่มแนวทางในการบริหารที่ทำทลายกับการเปลี่ยนแปลงและ
ความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา

- 11.2.3 ผู้บริหารริเริ่มวิธีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
  - 11.2.4 ผู้บริหารมีวิธีการกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้
- ปรับปรุง ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-1 ข้อ
  - พอใช้ ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ
  - ดี ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ
  - ดีมาก ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

11.3 มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ

เกณฑ์การพิจารณา

- 11.3.1 ผู้บริหารมีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน (ตามหมวด 4 ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)
- 11.3.2 ผู้บริหารให้ความสำคัญกับบทบาทประธานในการแต่งตั้งกรรมการและการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา
- 11.3.3 ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา
- 11.3.4 ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
- 11.3.5 ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาครูในการผลิต/ใช้สื่ออย่างหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน
- 11.3.6 ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียน /กลุ่มโรงเรียน/ชุมชน
- 11.3.7 ผู้บริหารมีการสนับสนุนการพัฒนาและประเมินครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 11.3.8 ผู้บริหารมีการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ
- 11.3.9 ผู้บริหารมีการวางระบบและกลไกที่ดีในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยร่วมมือกับชุมชนและได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัด

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-4 ข้อ

พอใช้ ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 5-7 ข้อ

ดี ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 8 ข้อ

ดีมาก ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 9 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

11.4 มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ

เกณฑ์การพิจารณา

11.4.1 การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย/มาตรฐาน

ที่กำหนดไว้ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 75 ของแผน

11.4.2 ผู้บริหารสร้างความตระหนักและมีความพยายามในการปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียน ครู และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

11.4.3 ผู้บริหารนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารอย่างต่อเนื่อง

11.4.4 ผู้เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า ร้อยละ 75 พึงพอใจในผลงานของสถานศึกษา

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-1 ข้อ

พอใช้ ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

ดี ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

มาก ผู้บริหารมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนา
อย่างเป็นระบบครบวงจร มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

ตัวบ่งชี้ที่

12.1 มีการจัดองค์กร โครงสร้างการ และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูง และปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมตามสถานการณ์

เกณฑ์การพิจารณา

12.1.1 สถานศึกษามีแผนภูมิการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารเป็นลาย
ลักษณ์อักษร รวมทั้ง มีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

12.2.2 สถานศึกษามีการวางระบบระเบียบรองรับการบริหารที่มีความคล่องตัว
สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

- ระบบ
- 12.2.3 สถานศึกษามีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและดำเนินการอย่างเป็น
- 12.2.4 สถานศึกษามีระบบการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ
- 12.2.5 สถานศึกษามีระบบการบริหารงบประมาณ ทรัพย์สินและรายได้ที่มี
- คุณภาพ
- 12.2.6 สถานศึกษามีระบบการบริหารงานทั่วไปที่มีคุณภาพ
- เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้
- ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-2 ข้อ
- พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3-4 ข้อ
- ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ
- ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 6 ข้อ
- ตัวบ่งชี้ที่
- 12.2 มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน
- เกณฑ์การพิจารณา
- 12.2.1 มีคณะกรรมการ/บุคลากรรับผิดชอบระบบสารสนเทศของสถานศึกษา
- 12.2.2 มีการวางแผนการจัดการข้อมูล
- 12.2.3 มีการจัดเก็บข้อมูล/สารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน
- 12.2.4 มีการนำสารสนเทศไปพัฒนางาน
- 12.2.5 มีการประเมินผลการใช้ข้อมูลสารสนเทศ
- 12.2.6 มีการรายงานผลการใช้ข้อมูลสารสนเทศ
- 12.2.7 มีการปรับปรุง พัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์
- เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้
- ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-3 ข้อ
- พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 4-5 ข้อ
- ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 6 ข้อ
- ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 7 ข้อ
- ตัวบ่งชี้ที่
- 12.3 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- เกณฑ์การพิจารณา
- 12.3.1 สถานศึกษามีระบบ และมีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามกฎกระทรวง

12.3.2 สถานศึกษามีระบบ และมีการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพสถานศึกษาตาม
กฎกระทรวง

12.3.3 สถานศึกษานำผลการตรวจสอบ ทบทวน ไปปรับปรุงการพัฒนาคุณภาพ
สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

12.3.4 สถานศึกษามีการรายงานผลการตรวจสอบทบทวน

12.3.5 สถานศึกษามีการปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพภายในตาม

ข้อเสนอแนะจากการประเมินภายนอก

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-1 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2-3 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

12.4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

เกณฑ์การพิจารณา

12.4.1 มีการสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของครูและ

องค์กร

12.4.2 มีการจัดทำแผนการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบ

12.4.3 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่รัฐสภากำหนด (ไม่ต่ำกว่า 20

ชั่วโมงต่อปี)

12.4.4 มีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน

12.4.5 มีการประเมินผลและจัดทำรายงานการดำเนินงานพัฒนา

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 1-2 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 1-3 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 1-4 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

12.5 ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจผลการบริหารงานและการพัฒนาผู้เรียน

เกณฑ์การพิจารณา

12.5.1 ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในผลการบริหารงาน

12.5.2 ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในผลการพัฒนาผู้เรียน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชนพึงพอใจในผลการบริหารงานและ
พัฒนาผู้เรียน เฉลี่ย ต่ำกว่าร้อยละ 50

พอใช้ ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชนพึงพอใจในผลการบริหารงานและ
พัฒนาผู้เรียนเฉลี่ย ร้อยละ 50-74

ดี ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชนพึงพอใจในผลการบริหารงานและพัฒนา
ผู้เรียนเฉลี่ยร้อยละ 75-89

ดีมาก ผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชนพึงพอใจในผลการบริหารงานและพัฒนา
ผู้เรียนเฉลี่ยร้อยละ 90 ขึ้นไป

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
มี 5 ตัวบ่งชี้คือ

ตัวบ่งชี้ที่

13.1 มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

13.1.1 สถานศึกษามีการมอบหมายงานตามโครงสร้างองค์กร ที่สอดคล้องกับ
ความเป็นนิติบุคคลอย่างชัดเจน

13.1.2 สถานศึกษามีการมอบอำนาจในการตัดสินใจตามบทบาทหน้าที่ที่
รับผิดชอบ

13.1.3 สถานศึกษามีการบริหารงาน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและ
ตรวจสอบได้

13.1.4 สถานศึกษามีการบริหารงาน โดยคณะบุคคลตามหลักการบริหาร โดยใช้
โรงเรียนเป็นฐาน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-1 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

13.2 มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม

เกณฑ์การพิจารณา

13.2.1 สถานศึกษามีแผนกลยุทธ์ มีตัวบ่งชี้ความสำเร็จ มีแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาของชาติ

13.2.2 สถานศึกษามีการจัดทำแผนกลยุทธ์โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

13.2.3 สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผน

13.2.4 สถานศึกษามีข้อมูล และสารสนเทศ เพื่อการบริหารที่ถูกต้อง และครบถ้วน ทันต่อการใช้งาน

13.2.5 สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายตามแผนอย่างต่อเนื่อง

13.2.6 สถานศึกษามีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-2 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3-4 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 6 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

13.3 มีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมพัฒนาสถานศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

13.3.1 สถานศึกษามีกรรมการสถานศึกษาร่วมกันทำงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา (เช่นการทำแผนกลยุทธ์ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน เป็นต้น)

13.3.2 สถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษา และการได้มาซึ่งคณะกรรมการเป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกฎกระทรวงฯ ว่าด้วย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (องค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทน
ผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา
ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ)

13.3.3 คณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย
สองเดือนต่อครั้ง และนำผลการประชุม ไปปฏิบัติ

13.3.4 คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการกำหนดทิศทางและการบริหาร
โรงเรียน

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 1 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

13.4 มีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

เกณฑ์การพิจารณา

13.4.1 สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการจัดการศึกษา

13.4.2 สถานศึกษามีการจัดทำแผนการดำเนินงานให้สนองตอบเป้าหมาย

ความสำเร็จ

13.4.3 สถานศึกษามีระบบและวิธีการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน

13.4.4 สถานศึกษามีการตรวจสอบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ

13.4.5 สถานศึกษามีการสรุปผลและจัดทำรายงานประจำปี

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 1-2 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 1-3 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 1-4 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

13.5 มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

เกณฑ์การพิจารณา

13.5.1 สถานศึกษามีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานการตรวจสอบที่ชัดเจน

- 13.5.2 สถานศึกษามีระบบการตรวจสอบภายในที่ชัดเจนและโปร่งใส
- 13.5.3 สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ
- 13.5.4 สถานศึกษามีการสรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงาน

ต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณะ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-1 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 7 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่

14.1 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

เกณฑ์การพิจารณา

14.1.1 สถานศึกษามีการปรับปรุงสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

14.1.2 สถานศึกษามีสาระการเรียนรู้ ที่บูรณาการการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

14.1.3 สถานศึกษามีสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นที่เป็นมาตรฐานสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ครอบคลุมกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม

14.1.4 สถานศึกษามีการนำสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ไปใช้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ถูกต้อง

14.1.5 สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-2 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 4 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 5 ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

14.2 มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ
เกณฑ์การพิจารณา

14.2.1 สถานศึกษามีรายวิชา/กิจกรรมตามหลักสูตรและสาระเพิ่มเติม

14.2.2 สถานศึกษามีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลาย

14.2.3 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในรายวิชา/กิจกรรมตาม

ความสนใจ

14.2.4 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตาม

ความสนใจ

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-1 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

14.3 มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความถนัดและ
ความสามารถของผู้เรียน

เกณฑ์การพิจารณา

14.3.1 สถานศึกษามีการจัดประชุม สัมมนา ให้ความรู้ในการจัดทำแผน
การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

14.3.2 สถานศึกษามีระบบการนิเทศ ติดตามการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

14.3.3 สถานศึกษามีการจัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดทำแผนการจัดการ
เรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

14.3.4 สถานศึกษามีการยกย่อง ชมเชย และเผยแพร่ผลงานการจัดทำแผน
การจัดการเรียนรู้ของครู

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-1 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

14.4 มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้
ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

เกณฑ์การพิจารณา

14.4.1 สถานศึกษามีสื่อธรรมชาติ (พืช สัตว์ สิ่งของ และอื่น ๆ) ที่เหมาะสมและ
เอื้อต่อการเรียนรู้

14.4.2 สถานศึกษามีสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

14.4.3 สถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนหรือเชื่อมโยงสื่อการเรียนการสอนจากแหล่ง
เรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

14.4.4 สถานศึกษามีสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 0-1 ข้อ

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 2 ข้อ

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณา 3 ข้อ

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

14.5 มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน

เกณฑ์การพิจารณา

14.5.1 มีเอกสาร / แฟ้มข้อมูลของนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน

14.5.2 มีการนำบันทึกข้อมูลของนักเรียนไปใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล

14.5.3 มีการสรุปผลและบันทึกผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสูตร

14.5.4 มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

14.5.5 มีการให้บริการและส่งต่อข้อมูลการเรียนรู้ให้ผู้เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 2-3

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 3-4

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

14.6 มีระบบการนิเทศการสอน และนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ
เกณฑ์การพิจารณา

14.6.1 มีแผนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและมี
ปฏิทินการนิเทศ

14.6.2 มีการนิเทศตามแผน

14.6.3 มีการประเมินผลการนิเทศ

14.6.4 มีการนำผลการนิเทศไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

14.7 มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน
เกณฑ์การพิจารณา

14.7.1 สถานศึกษามีแผนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้
ในการจัดการเรียนรู้

14.7.2 สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
มาใช้ในการจัดการเรียนรู้

14.7.3 สถานศึกษามีการประเมินผลและนำผลการประเมินมาปรับปรุงและ
พัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

14.7.4 สถานศึกษามีการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย มี 7 ตัวบ่งชี้
ตัวบ่งชี้ที่

15.1 มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง

เกณฑ์การพิจารณา

15.1.1 สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล

15.1.2 สถานศึกษามีการคัดกรองและจำแนกผู้เรียนเป็นกลุ่มตามสภาพผู้เรียน

15.1.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม

15.1.4 สถานศึกษามีการส่งต่อเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอก

สถานศึกษา

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

15.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิด

สร้างสรรค์ของผู้เรียน

เกณฑ์การพิจารณา

15.2.1 สถานศึกษามีแผนและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนอง

ความสามารถทางวิชาการ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

15.2.2 สถานศึกษามีนำแผน/นโยบายไปสู่การปฏิบัติ

15.2.3 สถานศึกษามีการติดตามการตรวจสอบ/ประเมินผลอย่างเป็นระบบโดย

ชุมชนมีส่วนร่วม

15.2.4 สถานศึกษามีการนำผลการติดตาม ตรวจสอบ/ประเมินผลไปปรับปรุง

แก้ไข

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

15.3 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษ และความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

เกณฑ์การพิจารณา

15.3.1 สถานศึกษามีแผนและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษและความถนัดของผู้เรียน

15.3.2 สถานศึกษามีนำแผน/นโยบายไปสู่การปฏิบัติ

15.3.3 สถานศึกษามีการติดตาม การตรวจสอบ/ประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยชุมชนมีส่วนร่วม

15.3.4 สถานศึกษามีการนำผลการติดตาม ตรวจสอบ/ประเมินผลไปปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

15.4 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม

เกณฑ์การพิจารณา

15.4.1 สถานศึกษามีแผนและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงามแก่ผู้เรียน

15.4.2 สถานศึกษามีนำแผน/นโยบายไปสู่การปฏิบัติ

15.4.3 สถานศึกษามีการติดตามการตรวจสอบ/ประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยชุมชนมีส่วนร่วม

15.4.4 สถานศึกษามีการนำผลการติดตาม ตรวจสอบ/ประเมินผลไปปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

15.5 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ และกีฬา/นันทนาการ
เกณฑ์การพิจารณา

- 15.5.1 สถานศึกษามีแผนและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี
นาฏศิลป์ และกีฬา/นันทนาการแก่ผู้เรียน
- 15.5.2 สถานศึกษามีนำแผน/นโยบายไปสู่การปฏิบัติ
- 15.5.3 สถานศึกษามีการติดตาม การตรวจสอบ/ประเมินผลอย่างเป็นระบบ
โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 15.5.4 สถานศึกษามีการนำผลการติดตาม ตรวจสอบ/ประเมินผลไปปรับปรุง
แก้ไข

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

- ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1
- พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2
- ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3
- ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

15.6 มีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
เกณฑ์การพิจารณา

- 15.6.1 สถานศึกษามีแผนและมีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม
ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
- 15.6.2 สถานศึกษามีนำแผน/นโยบายไปสู่การปฏิบัติ
- 15.6.3 สถานศึกษามีการติดตามการตรวจสอบ/ประเมินผลอย่างเป็นระบบ
โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 15.6.4 สถานศึกษามีการนำผลการติดตาม ตรวจสอบ/ประเมินผลไปปรับปรุง
แก้ไข

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

- ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1
- พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2
- ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3
- ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

15.7 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

เกณฑ์การพิจารณา

15.7.1 สถานศึกษามีแผนและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

15.7.2 สถานศึกษามีนำแผน/นโยบายไปสู่การปฏิบัติ

15.7.3 สถานศึกษามีการติดตาม การตรวจสอบ/ประเมินผลอย่างเป็นระบบ

โดยชุมชนมีส่วนร่วม

15.7.4 สถานศึกษามีการนำผลการติดตาม ตรวจสอบ/ประเมินผลไปปรับปรุง

แก้ไข

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนา ตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ มี 5 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่

16.1 มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม

เกณฑ์การพิจารณา

16.1.1 มีการสำรวจ วิเคราะห์และวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาดร่มรื่น

และเป็นระเบียบ

16.1.2 มีการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตามแผนที่

กำหนดไว้

16.1.3 มีการดูแลอาคารสถานที่ให้มั่นคงปลอดภัย

16.1.4 มีการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เหมาะสม ต่อการจัดการเรียนรู้

อย่างต่อเนื่อง

16.1.5 มีการประเมินผล การใช้อาคารสถานที่

16.1.6 มีการนำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เหมาะสม

และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-4

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-5

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

16.2 มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

เกณฑ์การพิจารณา

16.2.1 วางแผนการจัดระบบป้องกันให้สถานศึกษาปลอดสารพิษ สิ่งเสพติด

อาชญากรรม และอบายมุข

16.2.2 กำหนดมาตรการ /แนวทางในการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน

16.2.3 ดำเนินการตาม/มาตรการ แนวทางที่กำหนด

16.2.4 มีการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

ตามมาตรการ /แนวทาง

16.2.5 นำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-4

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

16.3 มีการให้บริการเทคโนโลยี สารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

เกณฑ์การพิจารณา

16.3.1 สำรวจความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน

16.3.2 มีแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน

16.3.3 มีการให้บริการเทคโนโลยีและสื่อที่หลากหลาย เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม

16.3.4 มีประเมินผลการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อมาใช้
เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

16.4 มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวก
พอเพียงและอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี

เกณฑ์การพิจารณา

16.4.1 สำรวจ ศึกษา ความต้องการและวางแผนในการจัดอาคารสถานที่ที่เอื้อต่อ
การเรียนรู้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครู และผู้เรียน

16.4.2 ดำเนินการตามจัดให้มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติ การห้องสมุดพื้นที่สีเขียว
และสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี

16.4.3 มีการตรวจสอบ กำกับติดตามการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

16.4.4 มีการประเมินผล วิเคราะห์ สรุปรายงานผลการดำเนินงานแก่บุคลากร

ที่เกี่ยวข้อง

16.4.5 ปรับปรุง แก้ไขให้มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และ
สิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียงและอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-4

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

16.5 มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

16.5.1 มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

16.5.2 มีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้

16.5.3 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา
อย่างหลากหลาย

16.5.4 มีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ

16.5.5 มีการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-4

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาใน
ท้องถิ่น มี 2 ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่

17.1 มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น
เกณฑ์การพิจารณา

17.1.1 สถานศึกษามีผู้รับผิดชอบหรือจัดหน่วยงานรับผิดชอบในการส่งเสริม
ความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน

17.1.2 สถานศึกษามีการจัดแผนงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือ
กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

17.1.3 สถานศึกษามีระเบียบรองรับการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือ
กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

17.1.4 สถานศึกษามีการประเมินระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์
และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

17.1.5 สถานศึกษามีการนำผลประเมินมาใช้ตัดสินใจและปรับปรุงระบบและ
กลไกในการสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-4

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

17.2 สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ
หลักสูตรระดับสถานศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

17.2.1 สถานศึกษามีการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความคิดเห็นของ
ผู้ปกครองและชุมชน

17.2.2 สถานศึกษามีการจัดแผนงานเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้
ภูมิปัญญา และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรระดับ

17.2.3 สถานศึกษามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
เข้ามาร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

17.2.4 สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงาน

17.2.5 สถานศึกษามีการจัดทำรายงานเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา
เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-4

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถานบันทาง
วิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน มี 2 ตัวบ่งชี้
ตัวบ่งชี้ที่

18.1 เป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน

เกณฑ์การพิจารณา

18.1.1 สถานศึกษามีการวางแผนการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน

18.1.2 สถานศึกษามีการให้บริการความรู้แก่ชุมชน

18.1.3 สถานศึกษามีการประเมินผลการให้บริการ

18.1.4 สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินการในฐานะเป็นแหล่งวิทยากร
เพื่อการปรับปรุงพัฒนาและเผยแพร่

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

ตัวบ่งชี้ที่

18.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

เกณฑ์การพิจารณา

18.2.1 สถานศึกษามีการวางแผนการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

18.2.2 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง

บ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ หรือองค์กรภาครัฐและเอกชน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

18.2.3 สถานศึกษามีการประเมินผลและบันทึกผลการดำเนินงานจากการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้

18.2.4 สถานศึกษามีการรายงานและเผยแพร่กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เกณฑ์การประเมินคุณภาพระดับตัวบ่งชี้

ปรับปรุง สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1

พอใช้ สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-2

ดี สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 1-3

ดีมาก สถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ

กล่าวโดยสรุปในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีเกณฑ์การประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยบุคลากรของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาของมาตรฐานการศึกษาการพื้นฐานให้ครบทุกด้าน ได้แก่ (1) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน (2) มาตรฐานด้านการเรียนการสอน (3) มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และ (4) มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อใช้รองรับการประเมินภายนอกกรอบสาม (2554-2558)

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสันทรายวิทยาคม

มาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสันทรายวิทยาคม (2553, หน้า 1- 23) สรุปได้ดังนี้
การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นเตรียมการปฏิบัติงาน

1. เตรียมความพร้อมของบุคลากร

1.1 การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงาน เป็นทีมดำเนินงาน โดยจัดประชุมชี้แจงแก่บุคลากรทุกคนในโรงเรียน ได้รับทราบและสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน

1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในจัดประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

2. แต่งตั้งคณะกรรมการ

ถึงแม้การประกันคุณภาพจะเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน แต่เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบงานชัดเจนในการประสาน กำกับ ดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงกันเป็นทีม จึงจัดให้มีคณะกรรมการดำเนินงานดังต่อไปนี้

2.1 คณะกรรมการกลาง ประกอบด้วย คณะทำงานประกันคุณภาพ คณะกรรมการ จากแต่ละฝ่าย ๆ ละ 2 คน และคณะกรรมการจากงานที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ กำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กำกับ ติดตาม และให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน เสนอโรงเรียน แต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

2.2 คณะอนุกรรมการดำเนินภายในแต่ละฝ่ายให้แต่ละฝ่ายดำเนินการแต่งตั้ง คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในของฝ่ายเพื่อดำเนินงานในฝ่ายตามความจำเป็น

2.3 คณะกรรมการตรวจสอบทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษาภายใน ดำเนินการ โดย แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและทางการ ซึ่งโครงสร้างของคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธานกรรมการ รองผู้อำนวยการโรงเรียนรองประธานกรรมการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าระดับชั้น คณะผู้แทนจากฝ่าย ครูวัดและประเมินผล ผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนชุมชน ประธานนักเรียนและตัวแทนนักเรียน ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นกรรมการ

3. ขั้นตอนดำเนินงาน

3.1 วางแผนปฏิบัติการ

3.1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของ โรงเรียน ประกอบด้วย

(1) มาตรฐานการศึกษาชาติ เป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติ ครอบคลุมการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทเป็นมาตรฐานที่กำหนดเป้าหมายไว้กว้าง ๆ เพื่อให้ องค์กรหลักที่จัดการศึกษานำไปกำหนดแนวทางสู่การปฏิบัติ

(2) มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา เป็นมาตรฐาน การศึกษาที่องค์กรหลักในการจัดการศึกษานำมาตรฐานชาติมากำหนดมาตรฐานการศึกษาของ แต่ละระดับการศึกษาได้แก่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(3) มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร เนื่องจากหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมาย ในการพัฒนาผู้เรียน โดยมาตรฐานในที่นี้คือมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ พึงปฏิบัติ ได้เมื่อเรียนจบการศึกษา เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นตัวจักร สำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงมีความเกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน นั่นคือถ้าโรงเรียนจัดการศึกษาตามหลักสูตร โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ครอบคลุมในแต่ละช่วงชั้น และพัฒนาองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ อย่างจริงจังและเข้มแข็ง ย่อมส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาอย่างแน่นอน สำหรับมาตรฐานการศึกษาของ โรงเรียนสันทรายวิทยาคม ยึดตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(4) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ในการบริหารงาน โรงเรียน ได้จัด โครงการบริหารงานที่เอื้อต่อการพัฒนางานและสร้าง ระบบประกันคุณภาพภายใน การปฏิบัติงาน ของแต่ละงานดำเนินงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการดำเนินงานตามระบบต่าง ๆ ตาม การพัฒนาคุณภาพเชิงระบบที่โรงเรียนได้เข้าร่วม โครงการกับสถาบันวิจัยและพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา

(5) การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา โรงเรียน จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติการ

ประจำปี ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพได้ยึดหลักการกระจายอำนาจ (SBM) และหลักการมีส่วนร่วมและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงหลักและครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

- (1) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ข้อมูล จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา และ ความจำเป็นอย่างเป็นระบบและมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ
- (2) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและสภาพความสำเร็จของ การพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่องชัดเจน และเป็นรูปธรรม
- (3) กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชา หรือผลการวิจัย หรือข้อมูล เชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ กระบวนการ ประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้
- (4) กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
- (5) กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคนรวมทั้ง ผู้เรียน รับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (6) กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทาง ให้บิดามารดาผู้ปกครองและ บุคลากรในชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- (7) กำหนดการจัดงบประมาณ และการใช้ทรัพยากรอย่างมา ประสิทธิภาพ

3.2 การดำเนินงาน

โรงเรียนจัดให้มีการดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบที่เข้มแข็ง โดยเน้นการมีส่วนร่วมและใช้เทคนิคในการบริหารจัดการ โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (Demingcycle:PDCA) โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กำกับ ติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายกลุ่มสาระ ฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตาม แผนให้การนิเทศ

3.3 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จะดำเนินการโดยคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและ พัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยให้ครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

- (1) วิสัยทัศน์ และพันธกิจ เกี่ยวกับความสอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน หรือ ควรเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสม

(2) แผนปฏิบัติการราชการ (4 ปี) เกี่ยวกับการจัดทำ และดำเนินการตามที่วางไว้หรือไม่ เพื่อให้การจัด กิจกรรม งาน โครงการ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมาย

(3) การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนว่าบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาหรือไม่อย่างไร

(4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยตรวจสอบความสำเร็จจากการเรียนรู้ของนักเรียน ที่ได้จากการกิจกรรมการเรียนการสอนของครู สังเกตจากผลงานที่แสดง ความคิดสร้างสรรค์ และการนำความรู้ไปใช้ ตลอดจนการวัดประเมินผลและผลการเรียนรู้ออกมา การกำหนดเกณฑ์ประเมินของผู้สอนว่าสอดคล้องกับสภาพจริง

(5) การพัฒนาองค์กร โดยตรวจสอบเกี่ยวกับการดำเนินการจัด โรงเรียนให้เป็น แหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยเฉพาะห้องสมุด ตรวจสอบการบริหารจัดการของผู้บริหารว่าเป็นไปตามหลักการบริหารอย่างมีส่วนร่วมผู้บริหารมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและการบริหารจัดการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการ

- (1) ปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร
- (2) การวางแผนในระยะต่อไป
- (3) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

3.5 ขั้นตอนการรายงานคุณภาพ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปี เสนอหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ดังนั้น โรงเรียนต้องนำผลการดำเนินงานหรือผลการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนตามแผนที่วางไว้ในรอบหนึ่งปี มาจัดทำรายงานประจำปี โดยจัดทำเป็นรูปเล่มส่งรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาด้านสังกัด มาจัดทำรายงานประจำปี โดยจัดทำเป็นภายในเดือนพฤษภาคมของทุก ๆ ปี และส่งให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพสถานศึกษา(สมศ.) เฉพาะในปีที่เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอก รูปแบบการเขียนรายงานจะเป็นตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดหรือเสนอแนะแนวทาง

กล่าวโดยสรุปการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสันทรายวิทยาคม ได้ยึดหลักการการประกันคุณภาพภายในที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2551) เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานที่มีมาตรฐานที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อรองรับการประเมินภายใน และภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดังนั้นกระบวนการหรือขั้นตอนต่างในการประกันคุณภาพจะต้องดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยโรงเรียนจะตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานตามแผน ได้แก่งาน กิจกรรม โครงการของโรงเรียนอยู่เสมอเพื่อพิจารณาว่า

- 1) ถ้าเป็นงาน กิจกรรม โครงการที่ดี จะดำรงไว้
- 2) ถ้าเป็นงาน กิจกรรม โครงการที่ดี แต่ยังไม่สำเร็จหรือยังไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะมีปัญหาอุปสรรค ก็ให้ดำเนินการต่อโดยแก้ไขปัญหา อุปสรรคนั้น และทำให้ดียิ่งขึ้น
- 3) ถ้าเป็นงาน กิจกรรม โครงการที่มีความก้าวหน้าในการดำเนินการอยู่ตลอดเวลา ก็พัฒนา และดำเนินการต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง
- 4) ถ้ามีสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหา ก็หาทางป้องกันโดยกิจกรรม โครงการใหม่

การประเมินคุณภาพภายนอก

ความหมายและความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก
ตามหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553) เสร็จสิ้นไปแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ซึ่งในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามยังคงหลักการสำคัญการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 หมวด 3 ที่ได้ระบุว่า ให้การประกันภายนอกคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการวิธีการประกันคุณภาพทางการศึกษา (คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 , บทนำ)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2553, หน้า 2) ได้ให้ความหมายและความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินการจัดการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกสถานศึกษา เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ยั่งยืน ซึ่งต้องเริ่มต้นจากการที่สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายใน เพื่อวางแผนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของตนเอง ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพ มีการกำกับ ติดตามคุณภาพ และมีระบบการประเมินตนเอง ก่อน ต่อจากนั้นจึงรับการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งจะดำเนินการ โดยพิจารณาและตรวจสอบจากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก จึงควรสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพราะต่างมุ่งสู่มาตรฐานหรือคุณภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ในส่วนการประกันคุณภาพภายนอกให้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม และ โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความจริง และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
3. สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาชาติ โดยมีเอกภาพเชิงนโยบาย ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน
4. ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและพัฒนาการจัดการศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม
6. คำนึงถึงความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปรชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายสถานศึกษา

นอกจากนี้ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา
2. มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา
3. มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องทำการประเมินคุณภาพภายนอกจากมาตรฐานอื่นเพิ่มเติมจากมาตรฐานที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานประกาศกำหนดมาตรฐานอื่นได้ โดยใช้ความเห็นชอบของรัฐมนตรี วิธีการในการประกันคุณภาพภายนอกให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานกำหนด ในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกแสดงว่า ผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ให้สำนักงานแจ้งเป็นหนังสือพร้อมแสดงเหตุผลที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานแก่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษานั้น และให้สถานศึกษานั้นปรับปรุงแก้ไข โดยจัดแผนพัฒนาคุณภาพและดำเนินการตามแผน เพื่อขอรับการประเมินใหม่ภายในสองปีนับแต่วันได้รับแจ้งผลการประเมินครั้งแรก ให้สถานศึกษาเสนอแผนพัฒนาคุณภาพต่อสำนักงานเพื่อพิจารณาอนุมัติภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประเมินตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่สถานศึกษาไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในตามกำหนดเวลา ให้สำนักงานรายงานต่อคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการอุดมศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น แล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

วัตถุประสงค์และแนวทางของการประเมินคุณภาพภายนอก

วัตถุประสงค์ของการประเมิน ได้แก่

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้ทราบระดับคุณภาพของสถานศึกษาในการดำเนินพันธกิจด้านต่าง ๆ
2. เพื่อกระตุ้นเตือนให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประสิทธิภาพการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง
3. เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
4. เพื่อรายงานระดับคุณภาพและพัฒนาการในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา กรอบแนวทาง วิธีการที่ สมศ. กำหนด และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยสะท้อนความแตกต่างของแต่ละสถานศึกษาที่แสดงถึง
อัตลักษณ์ รวมทั้งมาตรการส่งเสริมและการขึ้นนำสังคมของสถานศึกษา
3. เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยพิจารณาจากผลลัพธ์
และผลกระทบมากกว่ากระบวนการ
4. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ และพัฒนาระบบการประกัน
คุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีทิศทางที่สอดคล้องกันในการประเมินคุณภาพภายนอก
กับการประเมินคุณภาพภายใน
6. เพื่อสร้างความร่วมมือและเป้าหมายร่วมกันระหว่างหน่วยงานต้นสังกัด และ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อเป็นการเชื่อมโยงการดำเนินงานสู่การพัฒนา
คุณภาพร่วมกัน
7. เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพ และเผยแพร่ผลการประเมินคุณภาพ และ
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ
สาธารณชน

แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546, หน้า 7 – 8) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับ
ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาว่ามีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพ เป็น
การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน การตรวจสอบคุณภาพ
เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด อีกทั้งการประเมิน
คุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และ
หน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอกแต่ก็ยังถือว่าเป็นการประเมิน
ภายใน เพราะดำเนินการ โดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการ
ตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้
ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียม
ความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพ
การศึกษาซึ่งเป็นองค์กรมหาชน ในขณะเดียวกันสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2546, หน้า 50 –
51) ได้สรุปบทบาทผู้เกี่ยวข้อง คือ บทบาทเดิม ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาส่วนใหญ่จัดการศึกษา
โดยไม่เน้นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาบางแห่งอาจจะจัดการเรียนการสอนโดยไม่ค่อยมี
การวางแผน บางแห่งอาจมีการวางแผนแต่ไม่มีการตรวจสอบประเมินผล และไม่ได้นำผล
การประเมินมาพัฒนาปรับปรุงเท่าที่ควร และจัดการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นหลัก ในขณะที่

ผู้บริหารไม่ได้เข้ามาช่วยจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกิดกระบวนการประกันคุณภาพ รวมทั้งไม่ได้ให้บุคคล และองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร ส่วนบทบาทที่พึงประสงค์ผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ควรเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการประกันคุณภาพภายใน สำหรับผู้บริหาร มีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแล ให้มีการประกันคุณภาพภายในที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้บริหารจะเป็นแกนนำในการจัดทำแผน รวมทั้งกำกับ ติดตาม ให้มีการดำเนินงานตามแผน การนำผลจากการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุงสถานศึกษา และการรายงานผลให้สาธารณชนทราบ นอกจากนั้นครู และบุคลากรในสถานศึกษามีบทบาทร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินตนเองในการจัดการเรียนการสอน และการทำงานที่มีการวางแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและจุดมุ่งหมายหลัก หรือมาตรฐานการศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน การพัฒนา และการประกันคุณภาพของผู้บริหารและครู ส่วนผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาท โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ข้อคิดเห็น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งคอยติดตามผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมิน ไปพัฒนาปรับปรุงผู้เรียนที่บ้าน อีกทั้งชุมชนมีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมให้ข้อมูล เพื่อกำหนดเป้าหมายจัดทำแผนพัฒนา ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงสถานศึกษา ตลอดจนเขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแล มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และการสนับสนุนทรัพยากร รวมทั้งกำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพ ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษา ในขณะเดียวกัน สื่อมวลชนมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ เช่น รายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน นอกจากนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546, หน้า 53 – 55) ได้สรุปเกี่ยวกับยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จไม่ว่าจะใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในแบบใดก็ตาม ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญเข้ามาบริหารจัดการ และมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น และคอยติดตาม กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานให้มีความต่อเนื่อง เช่นเดียวกับ รุ่ง แก้วแดง (2545, หน้า 278 – 279) กล่าวว่า โดยภาพลักษณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษายุคใหม่จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional leadership)

ที่เข้มแข็ง เป็นผู้จัดการที่เรียบง่าย เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่เชี่ยวชาญ และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองอนาคตของโรงเรียนในทางสร้างสรรค์ ไม่ใช่ผู้บริหารที่มุ่งแต่งานธุรการ หรืองานก่อสร้าง การที่จะได้มาซึ่งผู้บริหารในลักษณะนี้จะต้องมีระบบการเตรียมคนเข้าสู่เส้นทางผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ สร้างเป็นผู้นำที่เป็นมืออาชีพ ทำงานให้ถูกค้ำพึงพอใจ

2. การทำงานเป็นทีม ทุกคนในสถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ ด้านบริหาร กิจกรรมนักเรียน ฯลฯ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนการทำงาน ออกแบบการประเมินตนเองแล้วช่วยกันทำแล้วพัฒนาปรับปรุง โดยเรียนรู้ แลกเปลี่ยนปรึกษาหารือ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีมจะทำให้บุคลากรรู้สึกอบอุ่น สบายใจ ถ้าสถานศึกษามีทีมงานที่เข้มแข็งจะทำให้การประกันคุณภาพภายในมีความต่อเนื่อง และยั่งยืน ถึงแม้จะเปลี่ยนผู้บริหารหรือบุคลากรบางคนก็ยังดำเนินต่อไปได้ เพราะทีมงานยังอยู่

3. การกำหนดผู้รับผิดชอบ โดยครอบคลุมหมายให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อเป็นตัวกลางในการประสานงาน กำกับ ดูแล ให้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินงานให้เชื่อมโยงกัน โดยพิจารณาตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา ตลอดจนมีคณะกรรมการกลางประสานการดำเนินงานในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และผู้แทนของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ

4. การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้ทุกคนในทีมมีความตระหนัก และมองเห็นความสำคัญของการประเมินตนเองว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ การทำงานคุณภาพของสถานศึกษา คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญต่ออนาคตของสถานศึกษา และประเทศชาติ และไม่ใช่เป็นการเพิ่มภาระงาน โดยใช้วิธีการประชุม ชี้แจง ฝึกอบรม เรียนรู้ จากเอกสาร คู่มือต่าง ๆ และผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างของการแสดงความตระหนักและการมีส่วนร่วม

5. การวางแผนและกำกับดูแล การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในจำเป็นต้องมีการวางแผนและกำกับดูแลที่เป็นระบบ เพื่อให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนการกำกับดูแล และจัดให้มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานที่ทำไปแล้ว และช่วยกันพัฒนางานที่จะทำต่อไป

6. การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง นอกจากจะต้องทำงานเป็นทีมระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาตัวเองแล้ว ควรต้องทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่ และหน่วยงานที่กำกับดูแลในส่วนกลาง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ตลอดจนควรมี

การประชุมปรึกษาหารือกับสถานศึกษาอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ช่วยให้สถานศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างขวางมากขึ้น ก่อให้เกิด แนวคิด และแนวทางที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับตนเอง อีกทั้งเป็นกลไกในการกระตุ้นให้สถานศึกษาต้อง พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า จึงควรที่สถานศึกษาจะประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน อาจเป็นภาคเรียนหรือ ปีละ 1 ครั้ง หรือ 2 ครั้ง ในขณะเดียวกัน สุวิมล ว่องวาณิช (อ้างในสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ 2545, หน้า 5) ได้เสนอแนวคิดของระบบการประเมินผลภายในที่ยึดติดกับ การทำงานปกติ (Built in Evaluation System) ว่า การดำเนินงานใน โรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ มีการทำงาน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ หรือ การประเมินผลการทำงาน (Check) และการนำผลการประเมินย้อนไปปรับปรุงการทำงาน (Action) ซึ่งเรียนกว่าวงจรการทำงานแบบ PDCA ซึ่ง Deming เป็นผู้นำมาใช้ในการบริหารจัดการในปัจจุบัน ซึ่งในขั้นตอน Check ยังมีวงจร PDCA คือ วางแผนการประเมิน ลงมือทำการประเมิน ตรวจสอบผล การประเมิน และแก้ไขปรับปรุงหลังจากรู้ผลการประเมิน ซึ่งเป็นหลักการที่สามารถใช้เป็นแนวทาง การทำงานที่สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้

ในเรื่องเดียวกัน เรียงชัย จงพิพัฒสุข (2546, หน้า 20 – 27) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ ภายในเป็นการเตรียมรับการประเมินภายนอก โดยนำผลการประเมิน และปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาภายในมาเป็นแนวทางที่ช่วยให้ผ่านการประเมินภายนอกได้ราบรื่น และยกระดับคุณภาพ ของโรงเรียนพร้อมกับให้แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตาม ตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานว่าควรใช้หลักใหญ่ 6 วิธี คือ

1. การเรียนการสอนตามกลุ่มวิชา หรือรายวิชารวมทั้งการบูรณาการ
2. การอบรมสั่งสอนทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน
3. การบันทึกจากการสังเกตพฤติกรรมและความประพฤติ
4. การให้ทำงานภารกิจ (Performance task) ตามคำชี้แจงคำแนะนำหรือเลือกด้วยตนเอง
5. การให้ฝึกฝน ทำแบบฝึกหัดกิจกรรม
6. การทดสอบ

ซึ่งสิ่งที่คาดหวังจากการสอนมี 3 อย่าง คือ มีความรู้ตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งความรู้ ด้านเนื้อหา และด้านทักษะกระบวนการที่เป็นพื้นฐานตามควรแก่ระดับชั้น สำหรับการคิดหาเหตุผล เพื่อการประคิษฐ์คิดค้น และการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน และรู้วิธีศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะด้านนี้ แม้ว่าบางเรื่องต้องใช้เวลาอันกว่าจะรู้หรือเข้าใจได้ถูกต้อง หรือบางครั้งบางเรื่องอาจทำไม่ได้เลย แต่ถ้าศึกษาค้นคว้าอย่างถูกวิธี มีระบบที่ดีก็จะทำให้เกิดผล โดยผู้สอนจะเป็นผู้นำระบบมาสู่ผู้เรียน และเป็นผู้ชี้แนะวิธีศึกษาค้นคว้ารูปแบบต่าง ๆ จนผู้เรียน

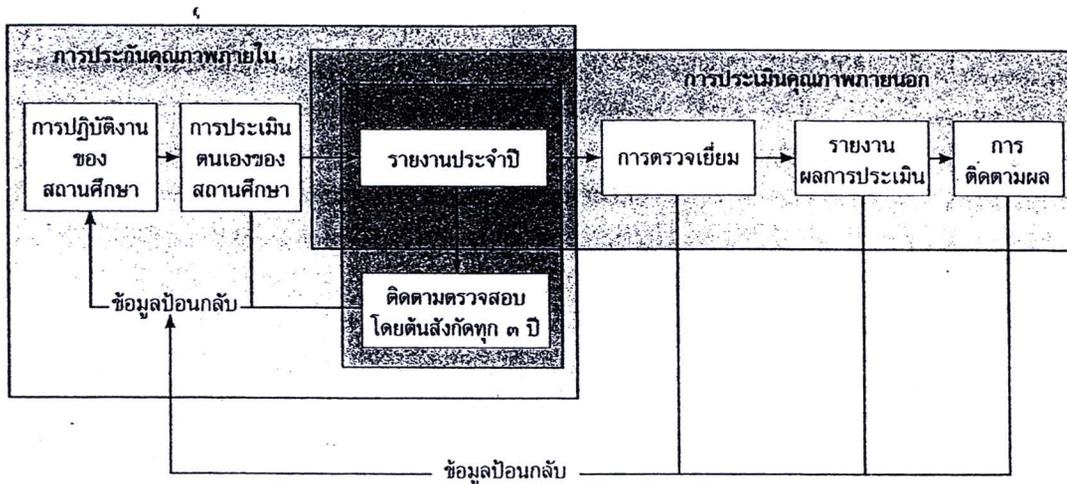
สามารถนำประสบการณ์เหล่านั้นไปพัฒนาเป็นวิธีของตนเอง ใช้เป็นเครื่องมือค้นหาหาความรู้เพิ่มเติมในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือเป็นผู้ที่สามารถแข่งขัน และดำเนินชีวิตในสังคมโลกอย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น มีความใฝ่รู้ เพื่อให้รู้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก รู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา คิด และทำอย่างสร้างสรรค์ รู้จักปฏิบัติตนให้มีสุขภาพพลานามัยที่ดี มีสุนทรียภาพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีคุณธรรม และมีเป้าหมายในชีวิต ดังนั้นผู้สอนต้องใช้กลวิธีในการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามคาดหวัง อีกประการหนึ่ง การพัฒนาวิธีเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนต้องอาศัยวิธีเรียนรู้ที่คนทั้งหลายเคยทำและได้ผลดี ซึ่งต้องศึกษาว่ามีวิธีอะไรบ้าง ทำอย่างไร ควรใช้เมื่อใด โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยแนะนำ และต้องลดบทบาทจากการบอกความรู้เป็นการชี้แนะวิธีการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยไม่พึ่งจากครูทั้งหมด เพราะความรู้มีมากมาย มีความรู้ใหม่เกิดขึ้นทุกเวลานาที ไม่มีใครรู้ได้ทั้งหมด ผู้เรียนต้องค้นคว้าหาเองจึงจะถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เพราะกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ กิจกรรมที่เสนอแนะให้ผู้เรียนแสวงหา หรือฝึกฝน เพื่อสะสมประสบการณ์ ทักษะ และคุณธรรม เก็บไว้เป็นความรู้ ความสามารถ ความสำนึก เต็มตามศักยภาพของตนเอง สำหรับนำออกมาใช้ป้องกันหรือแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์ประโยชน์ในชีวิตจริงสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กล่าวโดยสรุป แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกจะต้องให้ความสำคัญกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ตลอดจนบทบาทของผู้เกี่ยวข้องคือ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน อีกทั้งยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพบรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก

ตามมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 7) ระบุว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” ในขณะที่มาตรา 49 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันระบุถึงการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ว่า “ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา”

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาปกติที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ระบบการประกันคุณภาพภายในจึงต้องดูแลทั้งปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Output/Outcome) ซึ่งต่างจากการประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินผลการจัดการศึกษา ดังนั้น ความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอกจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยได้เชื่อมโยงให้เห็นจากแผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับประเมินคุณภาพภายนอก

แผนภูมิ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับประเมินคุณภาพภายนอก

ที่มา: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (องค์การมหาชน) (2553, หน้า 4)

จากแผนภูมิที่ 2 จะเห็นว่า เมื่อสถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในแล้ว จำเป็นต้องจัดทำรายงานประจำปีที่เป็รายงานประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นผลจากการประกันคุณภาพภายในหรือเรียกว่า รายงานการประเมินตนเอง เพื่อนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เอกสารดังกล่าวจะเป็นเอกสารเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การติดตามตรวจสอบโดยต้นสังกัด และการประเมินคุณภาพภายนอก โดย สมศ. ดังนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่มีความลุ่มลึก สะท้อนภาพที่แท้จริงของสถานศึกษาในทุกองค์ประกอบคุณภาพ

คำนิยามของกลุ่มตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ดังนี้

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจของสถานศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินบนพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถชี้ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดี และมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่พัฒนามาจากรอบแรกและรอบสอง ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 1 – 8

กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิตตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 9 – 10

กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มุ่งประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อร่วมชี้แนะ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสังคมตามนโยบายของรัฐ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและปัญหาสังคมที่เปลี่ยนไป โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงความเป็นผู้ช่วยเหลือสังคม และแก้ปัญหาสังคมของสถานศึกษา เช่น การปฏิรูปการศึกษา การส่งเสริมและสืบสานโครงการตามพระราชดำริ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา การป้องกันสิ่งเสพติด การพร้อมรับการเป็นสมาชิกสังคมอาเซียน การอนุรักษ์พลังงาน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การป้องกันอุบัติเหตุ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างสังคมสันติสุข และความปรองดอง ฯลฯ โดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดและหน่วยงานต้นสังกัดให้การรับรองการกำหนดตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 11 และ 12

หลักเกณฑ์การกำหนดตัวบ่งชี้

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการพัฒนาตัวบ่งชี้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 38 กำหนดให้สำนักงานทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และครอบคลุมหลักเกณฑ์ในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ (1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา (2) มาตรฐาน

ที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา (3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ (4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประเมินมาตรฐานนี้ด้วยตัวบ่งชี้พื้นฐาน 5 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ 2 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม 1 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน

1. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
3. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4. ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์

1. ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

สถานศึกษา

2. ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม

1. ผลการดำเนินการ โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 39 ระบุว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประเมินมาตรฐานนี้ด้วยตัวบ่งชี้พื้นฐาน 1 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม 1 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน

ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม

ผลการส่งเสริมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน ขกระดับมาตรฐาน และรักษา
มาตรฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 24 ระบุว่า “จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของ
ผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ
สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้
เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้
สัดส่วนสมดุลกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน
และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้
เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์” การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประเมินมาตรฐานนี้ด้วยตัวบ่งชี้
พื้นฐาน 1 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน

ประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 48 ระบุว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร
การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้น
สังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และ
มาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” การประเมินคุณภาพภายนอก
กรอบสาม ประเมินมาตรฐานนี้ด้วยตัวบ่งชี้พื้นฐาน 1 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้พื้นฐาน

พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด

การกำหนดค่าน้ำหนักตัวบ่งชี้

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กำหนดให้มีตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักรวม 80 คะแนน (โดยตัวบ่งชี้ที่ 1 – 4 และ

ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีค่าน้ำหนัก 20 คะแนน และตัวบ่งชี้ที่ 7 – 8 มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน) ตัวบ่งชี้เอกลักษณ์มีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน (แต่ละตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน) และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม มีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน (แต่ละตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน)

ข้อมูลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ใช้ประกอบการพิจารณา

ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานเฉลี่ย 3 ปีการศึกษาย้อนหลังก่อนการประเมิน (กรณีสถานศึกษาเปิดใหม่ที่มีการดำเนินงานไม่ครบ 3 ปีการศึกษา ให้ใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานเฉลี่ย 2 ปีการศึกษาล่าสุด หรือหากมีการดำเนินงานไม่ครบ 2 ปีการศึกษา ให้ใช้ข้อมูลผลการดำเนินงาน 1 ปีการศึกษาล่าสุดก่อนการประเมิน)

รูปแบบการประเมิน

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบการประเมิน 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การประเมินเชิงปริมาณ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 2.1, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 และ 6.2
2. การประเมินเชิงปริมาณและเชิงพัฒนาการ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1, 5.1 – 5.8 และ 8
3. การประเมินเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 และ 2.2
4. การประเมินเชิงคุณภาพ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 6.1, 7, 9, 10 และ 12
5. การประเมินเชิงคุณภาพและการพิจารณาผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (Better) ได้แก่

ตัวบ่งชี้ที่ 11

กลุ่มตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา

พ.ศ. 2553 ครอบคลุมมาตรฐานที่ว่าด้วย

1. ผลการจัดการศึกษา
2. การบริหารจัดการศึกษา
3. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การประกันคุณภาพภายใน

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเมินมาตรฐานตามกฎกระทรวง ฯ ประกอบด้วย 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน (8 ตัวบ่งชี้) กลุ่มตัวบ่งชี้เอกลักษณ์ (2 ตัวบ่งชี้) และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม (2 ตัวบ่งชี้) มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน

1. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
3. ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4. ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
6. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา
8. พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษาและต้นสังกัด

กลุ่มตัวบ่งชี้เอกลักษณ์

9. ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา
  10. ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา
- กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม
11. ผลการดำเนินงาน โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา
  12. ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ตามหมวด 6 ว่าด้วย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้ง สุกท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ซึ่งสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก (พ.ศ. 2544 – 2548) และประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 – 2553) เสร็จสิ้น ไปแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ซึ่งใน การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามยังคงหลักการสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่ง สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 หมวด 3 ที่ได้ระบุว่าให้การประกันคุณภาพภายนอกคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและหลักการดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม และโปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพ ความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

3. สร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

4. ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

6. ดำเนินถึงความเป็นอิสระเสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปรารถนา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

นอกจากนี้ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และครอบคลุมหลักเกณฑ์เรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา
2. มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา
3. มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน

การรับรองมาตรฐานคุณภาพ

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สมศ.

ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) จะต้องมีผลการประเมิน ดังนี้

1. มีผลรวมคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกระดับสถานศึกษา ตั้งแต่ 80.00 คะแนนขึ้นไป

2. มีตัวบ่งชี้อย่างน้อย 10 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ ที่มีระดับคุณภาพแต่ละตัวบ่งชี้ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

3. ต้องไม่มีตัวบ่งชี้ใดอยู่ในระดับคุณภาพควรปรับปรุง หรือ ต้องปรับปรุง การให้คะแนนรายตัวบ่งชี้

การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีตัวบ่งชี้พื้นฐาน จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักรวม 80 คะแนน (โดยตัวบ่งชี้ที่ 1 – 4 และตัวบ่งชี้ที่ 6 มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีค่าน้ำหนัก 20 คะแนน และตัวบ่งชี้ที่ 7 – 8 มีค่า

น้ำหนัก 5 คะแนน) ตัวบ่งชี้อัตถัถยณ์ มีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน (แต่ละตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน) และตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริมมีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนัก 10 คะแนน (แต่ละตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน)

การประเมินแบบ โคคเค่น

เพื่อขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาและเพิ่มพูนศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่องสู่ความเป็นเลิศจึงมีแนวทางการประเมินแบบ โคคเค่น เพื่อสร้างร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการจัดการศึกษาในทุกกระดับ ซึ่งสถานศึกษาสามารถขอรับการประเมินแบบ โคคเค่นเพิ่มเติมได้

แนวทางการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแบบ โคคเค่น ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ แนวทาง “1 ช่วย 9” (1 สถานศึกษา ช่วย 9 สถานศึกษา) กล่าวคือ สถานศึกษาที่ขอรับการประเมินจะต้องเป็นแกนนำให้สถานศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายการพัฒนาอีก 9 แห่ง ให้ก้าวสู่สถานศึกษาที่มีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐานจาก สมศ. จากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม โดยมีเงื่อนไขในการขอรับการประเมิน ดังนี้

1. เป็นการประเมินระดับสถานศึกษาตามความสมัครใจ โดยสถานศึกษาเป็นผู้ขอรับการประเมินเอง
2. สถานศึกษาที่ขอรับการประเมินจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพจาก สมศ. ทุกระดับชั้นที่เปิดสอน และมีผลการประเมินในภาพรวมระดับดีมากเท่านั้น จากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง (พ.ศ. 2549 – 2553)
3. สถานศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายการพัฒนาของสถานศึกษาที่ขอรับการประเมินแบบ โคคเค่น ต้องเป็นสถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง ในระดับควรปรับปรุง หรือระดับพอใช้หรือระดับดีเท่านั้น
4. สถานศึกษาที่ขอรับการประเมินแบบ โคคเค่น จะได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามตามปกติ ดังนั้น สถานศึกษาที่ขอรับการประเมินแบบ โคคเค่น จะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองให้ครอบคลุมประเด็นตามแนวทางการขอรับการประเมินแบบ โคคเค่น และตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้อื่น ๆ ที่สถานศึกษาใช้รายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด และจัดส่งมายัง สมศ. เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามตามปกติ
5. สถานศึกษา จำนวน 9 แห่ง ในเครือข่ายการพัฒนาของสถานศึกษาที่ขอรับการประเมินแบบ โคคเค่น จะได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาตามกรอบการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามเช่นเดียวกับสถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งจะต้องมีผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามเพิ่มขึ้น ครบทั้ง 9 แห่ง

6. สถานศึกษาในเครือข่ายการพัฒนาของสถานศึกษาที่ขอรับการประเมินแบบ โคดเด่น นั้น อาจจะเป็นสถานศึกษาในระดับการศึกษาเดียวกัน หรือต่างระดับกันก็ได้ เช่น สถานศึกษาที่ขอรับการประเมินแบบ โคดเด่น มีสถานศึกษาในเครือข่ายการพัฒนาเป็นศูนย์พัฒนาเด็ก จำนวน 2 แห่ง และเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 แห่ง เป็นต้น โดยจะตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือต่างพื้นที่กันก็ได้

ขั้นตอนในการขอรับการประเมินแบบ โคดเด่น มีดังนี้

1. สถานศึกษาที่เข้าร่วม โครงการเพื่อรับการประเมินแบบ โคดเด่น ต้องเสนอโครงการ แจ้งให้ สมศ. ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 6 เดือน หรืออย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา พร้อมด้วยข้อมูลและแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแบบ โคดเด่นตามแนวทางที่เลือก เช่น แจ้งรายชื่อสถานศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายการพัฒนา จำนวน 9 แห่ง พร้อมแผนการพัฒนาสถานศึกษาในเครือข่าย และระยะเวลาที่ใช้เพื่อการพัฒนา เป็นต้น เพื่อที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จะได้จัดกลุ่มสถานศึกษาและเตรียมการประเมินเป็นการเฉพาะ
2. คณะกรรมการบริหาร สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิชาการหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพพ.)
3. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แจ้งผลการพิจารณาแก่สถานศึกษาที่สมัครเข้าร่วม โครงการ
4. สถานศึกษาดำเนินการตามแผนงาน และรายละเอียดโครงการตามที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
5. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามและการประเมินแบบ โคดเด่น
6. ประกาศผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามและผลการประเมินแบบ โคดเด่น
7. สถานศึกษาที่ผ่านการประเมินแบบ โคดเด่นจะได้รับประติมากรรมคุณภาพ เพื่อแสดง ณ สถานศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแบบ โคดเด่น ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพอสรุปได้ว่าเป็นการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาและเพิ่มพูนศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องสู่ความเป็นเลิศ จึงมีแนวทางการประเมินแบบ โคดเด่น เพื่อสร้างความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ ซึ่งสถานศึกษา

สามารถขอรับการประเมินแบบ โคดเด่นเพิ่มเติมได้ตามขั้นตอนจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสันทรายวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

อุคม สิริเสรีภาพ (2541) ได้ศึกษาการพัฒนาโรงเรียนเอกชน ในเขตการศึกษา 7 เพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานตามแนวทางของเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพทั้ง 8 องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการรับรองคุณภาพ สำหรับสภาพการดำเนินงานด้านปรัชญาและนโยบาย โรงเรียนมีปรัชญาและนโยบายเป็นของตนเอง แต่ยังไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ การดำเนินงานของโรงเรียนไม่สอดคล้องกับปรัชญาและนโยบายของโรงเรียน โรงเรียนส่วนมากมีความต้องการขอการรับรองคุณภาพ แต่มีปัญหาอุปสรรคเรื่องการขาดงบประมาณ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ และนโยบายของรัฐที่ไม่ชัดเจนแน่นอน โรงเรียนจึงมีการดำเนินงานตามปกติมากกว่าจะมุ่งขอการรับรอง แต่ก็เป็นไปตามแนวทางของเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมีแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรค โดยพยายามสร้างความรู้ ความเข้าใจ และวางกรอบการทำงานให้กับบุคลากรของตน

ในปีต่อมา พุฒ พรหมินทร์ (2542) ได้ศึกษา สภาพความพร้อมในการประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า สภาพความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ในภาพรวมพบว่าด้านผลผลิตมีสภาพความพร้อมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านปัจจัย ได้แก่ การมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครอง ชุมชน และด้านผลผลิต ได้แก่ คุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนต่ำไม่สามารถสร้างศรัทธาแก่ผู้ปกครองและชุมชนได้ ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอนควรมีการพัฒนาตนเอง และผู้ร่วมงานให้มีความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้านปัจจัย ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ด้านผลผลิต ครูผู้สอนควรใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเน้นนักเรียน เป็นศูนย์กลาง และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

ในขณะที่ จูไร ตนานนท์ (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการประเมินคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าผู้บริหารและครูวิชาการเห็นว่าโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนเทศบาลและ

เมืองพัทยา มีการประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน มีการประเมินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินการบริหารงานในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ได้ประเมิน การจัด การเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็น สำคัญ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในชีวิตจริง โรงเรียนได้พัฒนาให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ให้นักเรียนพัฒนาตนตามวิถีทางประชาธิปไตยพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรม ตลอดจนพัฒนาให้ นักเรียนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ผู้บริหาร และครูวิชาการ เห็นว่า การประเมินยังไม่ได้รับความร่วมมือจากกรรมการการศึกษาและครูเท่าที่ควร บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับ การประเมินคุณภาพและเกณฑ์การประเมินยังขาดตัวบ่งชี้ที่เป็นเกณฑ์ มาตรฐาน

ในปีเดียวกัน ชัย ปองเสงี่ยม (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน พบว่าการดำเนิน การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้านหลักสูตร มีการจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน จัดปัจจัยที่เอื้อต่อหลักสูตรแกนกลางและการจัดการเรียน การสอน แต่การดำเนินการยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำ สาระของหลักสูตรท้องถิ่น ครูเห็นว่าต้องใช้เวลามากในการดำเนินการ การดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนด้านกระบวนการเรียนการสอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อให้เกิดการค้นคว้าหาความรู้ด้วย ตนเอง แต่การดำเนินการยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากครูยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการสอนที่เน้นกระบวนการที่หลากหลาย ขาดเทคนิคการสอนที่จะให้เด็กได้ศึกษาหาความรู้ ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนขาดความพร้อม ความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ยกย่องสรรเสริญ ครูดี เนื่องจากครูบางส่วนยังขาดจิตสำนึกและจิตวิญญาณของความเป็นครู ไม่กระตือรือร้นใน การพัฒนาศักยภาพของตนเอง รวมทั้งขาดแรงจูงใจในการทำงาน การดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน ด้านการบริหารและการจัดการ มีการตั้งคณะกรรมการ โรงเรียน เพื่อให้ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการศึกษาโดยมีการจัดทำธรรมนูญ โรงเรียนเพื่อเป็น แนวทางในการพัฒนาโรงเรียน แต่ยังขาดการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อส่งเสริมการบริหารงานของ โรงเรียน

ในขณะที่ สงกรานต์ เคชปัญญา (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของครูและผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนรับรู้และเข้าใจในเรื่องความรู้พื้นฐานตามหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ ความเคลื่อนไหวการพัฒนาการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบูรณาการ การจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ตลอดจนเรื่อง การประเมินมาตรฐานการบริหาร โรงเรียนและมาตรฐานการเรียนการสอน ส่วนครูผู้สอนรับรู้ และเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่ดี แนวการจัดกิจกรรมกับนักเรียนเป็นสำคัญ และการนำผลจากการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

ในปีต่อมา ขงยุทธ ชัดผาบ (2545) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองลำปาง พบว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหาร โรงเรียน มีการปฏิบัติในทุกกิจกรรม สำหรับปัญหาที่พบคือ การขาดแคลนงบประมาณสนับสนุน ในการพัฒนา ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมในการสอน เด็กนักเรียนมีปัญหาในครอบครัว ครูขาดความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน ครูปรับตัวไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นที่น่าพอใจ ตลอดจนขาดการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

สำหรับ บพิตร วิทยาวิโรจน์ (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมในการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสามด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย มีความพร้อม ส่วนปัญหาที่พบ ในด้านปัจจัย คือ โรงเรียนขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ขาดแคลนงบประมาณ ส่วนด้าน กระบวนการ คือ ครูขาดความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้าน ผู้เรียน คือผู้เรียนมีฐานะยากจน

ในทำนองเดียวกัน สมาน โปธิปัน (2545) ได้ศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพ ภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่วาง พบว่า ความพร้อม ด้านปัจจัย ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร และครูมีความสามารถในการจัดทำแผนการเรียน การสอน ส่วนความพร้อมในด้านการบริหาร โรงเรียน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน และมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนเป็นแผนแม่บทของโรงเรียน สำหรับความพร้อม ในด้านการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการปลูกฝัง คุณธรรม

จริยธรรม และกระบวนการกลุ่ม ส่วนที่ยังไม่พร้อมคือ งบประมาณในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำระบบตรวจสอบประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการกำหนดแผนการเรียน

ในขณะที่ ประมวล พลอยกมลชอุ่ม (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนการศึกษาพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในด้านการวางแผน โดยมีการจัดธรรมเนียมโรงเรียน การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา และการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ส่วนในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีการจัดบริเวณอาคารสถานที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน และครูใช้สื่อนวัตกรรมประกอบ การเรียนการสอน สำหรับด้านการประเมินตนเองมีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการกำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่ยอมรับทั่วกัน และมีการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของสถานศึกษา ประจำปี แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานดังกล่าว ยังขาดการวิเคราะห์ สภาพปัญหาบนพื้นฐานความเป็นจริงของโรงเรียน และครูและบุคลากร ยังขาดความรู้ความเข้าใจ เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาตามหลักการที่ถูกต้อง

ในปีเดียวกัน ชัยยศ สุงาม (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง พบว่า แนวทางเบื้องต้นในการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบตามเกณฑ์มาตรฐาน ด้านผลผลิตควรเน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การมีความฉลาดทางอารมณ์ พัฒนาการทางสมองมุ่งให้เกิดทักษะกระบวนการคิด ด้านกระบวนการ ควรเน้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานและทำงานเป็นทีม พัฒนาบุคลากร โดยการสร้างความตระหนักในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ควรพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด การกำหนดเกณฑ์วัดผลและประเมินผลผู้เรียนควรพัฒนากระบวนการทางปัญญา และทางสังคมแก่ผู้เรียน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ควรมีการกำกับติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่าย โดยใช้กระบวนการของวงจรควบคุมคุณภาพ (Quality Control Circle: PDCA)

นอกจากนั้น วรรณญา ชัยพิกุล (2545) ได้ศึกษาความพร้อมในการรับการประเมินภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา และการดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีความพร้อมในระดับน้อย การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

มีความพร้อมระดับปานกลาง สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความพร้อมระดับมาก ส่วนปัญหาที่พบคือ การขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการจัดเก็บข้อมูล บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ภารกิจงานมากเกินไปปฏิบัติงาน ไม่เป็นไปตามแผน การขาดการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในปีต่อมา พงษ์สุวรรณ โปธาสินธุ์ (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร โรงเรียนและการจัดการ มีการปฏิบัติทุกกิจกรรม สำหรับปัญหาที่พบคือ นักเรียนมีความรู้พื้นฐานต่างกัน ครอบครัวยังมีปัญหาขาดระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ครู ใช้วิธีการสอน แบบเก่า มีการะงานมาก ขาดการวางแผนและการเตรียมการสอน ส่วน โรงเรียนขาดงบประมาณ ขาดบุคลากรเฉพาะด้าน และขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

ในทำนองเดียวกัน จารึก แก้วบุญปิ่น (2546) ได้ศึกษาความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีความพร้อมปานกลางในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกทั้ง 3 ด้าน ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย เมื่อพิจารณาแต่ละมาตรฐานพบว่า โรงเรียนมีความพร้อมมากในเรื่อง ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และครูมีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ และพบว่าโรงเรียนมีความพร้อมน้อยในเรื่อง การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ในปีต่อมา เอนก ตาเจริญเมือง (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร พบว่า บุคคลที่เห็นว่ามีมีความสำคัญในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนคือ ผู้บริหาร โรงเรียน ส่วนปัญหาพบว่า บุคลากรในสถานศึกษายังไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้านการดำเนินการวางแผน จากการศึกษาพบว่า มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

และนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและทิศทางในการจัดการศึกษา และนำมาจัดเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีโดยสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ส่วนปัญหาในการดำเนินการวางแผน พบว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวางแผนไม่เพียงพอ ด้านการรายงานผลจากการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อต้นสังกัดและ สาธารณชน ส่วนปัญหาในการรายงานผลจากการศึกษา พบว่า การจัดทำรายงานไม่ถูกต้องกับ ความเป็นจริง

ในขณะที่ พระอธิการสุพล คัดข้างบน (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษา ของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย ส่วนใหญ่ มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนปัญหาที่สำคัญมากที่สุดในด้านผลผลิต คือ นักเรียน มีฐานะทางครอบครัวยากจนและมีปัญหาทางครอบครัว ข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารภาครัฐ และ ระดับสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอและให้ความเอาใจใส่ในปัญหา ต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกด้าน ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย คือ ครู บุคลากร ไม่เข้าใจขั้นตอน วิธีการที่ชัดเจน ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการปรับปรุงขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความชัดเจน และ แนะนำให้ครู บุคลากร ได้เข้าใจอย่างทั่วถึง

ในอีกกรณีหนึ่ง ประณีต วงศ์ตะ (2547) ได้ศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่า มีทั้งความพร้อม และความไม่พร้อมในแต่ละด้าน ด้านไหนที่พร้อมควรมีการดำเนินการต่อไป ส่วนด้านที่ไม่พร้อมต้องดำเนินการ แก้ไข ด้านที่พร้อม ได้แก่ ด้านผลผลิต ด้านปัจจัย และกระบวนการ ปัญหาสำคัญที่พบ ก่อนจะมี การประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ด้านกระบวนการ

ส่วน ณีจรรย์ โพธิ์คง (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับระบบและกลไกที่มีประสิทธิภาพ ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินงานเพื่อรองรับ การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ ขั้นการรายงาน ขั้นรับการประเมิน และขั้นการปรับปรุง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนกิจกรรมที่มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลของชุมชน และแนวโน้มในการพัฒนาท้องถิ่น ในส่วน ของปัญหาและข้อเสนอแนะที่พบคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะ ขาดความตระหนัก และความสนใจ ขาดความพร้อมและประสบการณ์ ในเรื่อง การประกันคุณภาพของสถานศึกษา

บุคลากรมีภาระงานมาก ขาดการจัดเก็บข้อมูลชุมชน การจัดทำสารสนเทศในด้านต่าง ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มในการพัฒนาท้องถิ่น ขาดระบบในการทำงาน และขาดการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะคือ มีการจัดเก็บข้อมูลชุมชน มีการจัดทำสารสนเทศด้านต่าง ๆ มีระบบการตรวจสอบติดตามอย่างสม่ำเสมอ

ในปีต่อมาวันทนี อินทรีนรี (2548) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อรับประเมินภายนอกของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าภาพรวมของการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีความพร้อมทั้งทางด้านผู้เรียนด้านผู้บริหารและด้านครู ส่วนข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามปัญหาที่พบมากที่สุดคือ นักเรียนมีอิสระความคิดจึงแสดงออกทางพฤติกรรมมากเป็นพิเศษ ส่งผลให้ขาดระเบียบวินัยในชั้นเรียน ส่วนด้านผู้บริหารปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ผู้บริหารไม่นำความคิดของบุคลากรส่วนใหญ่ตัดสินใจแก้ปัญหา ไม่มีเวลาพบปะนักเรียนและขาดการวางแผน ในการปฏิบัติงานด้านครู ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ครูยังขาดการสนับสนุนให้พัฒนาด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะควรมีการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน โดยส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาทั้งด้านการอบรมทางวิชาการและอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ในขณะที่ นัทพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์ (2549) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยโดยภาพรวมมีการปฏิบัติในทุกกิจกรรมสำหรับด้านคุณภาพนักเรียน ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ส่วนด้านกระบวนการ เน้นคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอน และจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข แล้วปัจจัยได้ปฏิบัติตรงตามเป้าหมายของแผนจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับปัญหาที่พบคือ ขาดแคลนงบประมาณ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ทันต่อการใช้งาน และไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยวิธีที่หลากหลาย

นอกจากนี้ เรณู ชุ่มวาริ (2549) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสิริมังคลานุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดี และมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในระดับดีมาก ส่วนครูมีความสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดี อีกทั้งผู้เรียนยังมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

และมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับพอใช้ แต่ผู้เรียนมีความรู้แล้วทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอยู่ในระดับปรับปรุง

จากการศึกษางานศึกษาที่เกี่ยวข้องเห็นได้ชัดเจนว่าในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษายังประสบปัญหา และอุปสรรค ที่สำคัญในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้เรียนที่ยังมีทักษะตามมาตรฐานที่กำหนดไว้อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพึงพอใจ สภาพพื้นฐานของผู้เรียนในบางพื้นที่ขาดความพร้อมในการเข้ามาศึกษาในสถานศึกษา ด้านปัจจัยพบว่าครูบางส่วนยังขาดทักษะ และความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ขาดความเข้าใจในขั้นตอน และยังมี ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ยังมีความต้องการ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินงาน ส่วนในด้านกระบวนการ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ยังขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนรวม ไปถึงข้อมูลที่น่ามาใช้ในการวางแผนไม่เพียงพอ